

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako padne ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane, po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celotno 8 K., polno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Vedno in povsod jednaki.

Nameni, katere imajo vsenemški politiki z drugimi narodi, niso še nenemški narodnostim dovolj znani. Zaradi tega se dogaja, da smatrajo nekateri Nemce za svoje odkritosrčne prijatelje, posebno kadar gre za to, da skupno zatirajo Slované.

V tem pogledu mnogo grešijo primorski Italijani in ne manj tudi Madjari. Jedni ko drugi so šli do poslednjega časa tako daleč, da so Nemcem na ljubo delali razne krivice Slovanom. Nemci so jim za to hvaležni, ker opravljajo mesto njih posel potujčenja Slovanov, a dejanske hvaležnosti Nemci tem ljudem zaradi tega ne izkazujejo nobene. Pač pa nasprotno in s tem podajajo dokaz, da imajo nasproti drugim nenemškim narodnostim iste namene, kakor nasproti Slovanom. V našem Primorju tega tako naravnost ne kažejo, ker se jim baje še ne zdi potrebno, pač pa nasproti Madjarom. V pojasnilo tega lahko služi sledeče.

Madjarska vlada je v nekaterih ogerskih mestih prepovedala nemški pouk v ljudskih šolah. O tej priliki so vsi pruski listi zagnali huronski krik o »krivicah, ki se godé nemškemu jeziku in nemški narodnosti« na madjarskih tleh, dočim ima na čisto madjarskih tleh madjarščina vendar pravico državnega jezika. Toda isti nemški listi, ki so prelivali dekle solze o krivicah proti nemškemu pouku na Ogerskem, pa nočejo nič reči, tem, da se n. pr. na Dunaju tisti čeških otrok zabranjuje šolski pouk v madjarščini; isti nemški listi nočejo reči o tem, da se v Prusiji na krivo ločen način preganja odrasle slované, ki so nenemške narodnosti ter se s šolskimi uravnavinami ubija le »blagoslovna« madjarščina. No, in ti listi nočejo niti reči o tem, da se celo na devajo javni tleh v Avstriji brutalno poljubno? Slov. otroke, kakor na Čezgubi pri tistem slovenskem Štajerskem in v bolnišnicah se torej vidi, da tem vsem dva taka slabostem v njihovem slučaju ni za praviti in človekoljubje, marveč za vse nekaj o raznega.

LISTEK.

Potovalne črtice z Ogerskega.

(Spisal M. Mihailjev. — 1902.)
(Dalje).

Te topliške vode in zdravilske kopelji uplivajo na človeški organizem (telo) po svoji kemični sestavi. Topliške vode teh cesarskih kopelji spadajo k žveplena- stim vročim toplicam ter upliva njih zdravilna moč na človeške ude po kopanju, pitju in inhalaciji.

Se te razne kopelji služijo raznim bolezem v ozdravljenju ali vsaj v polajšanju. Vendar pa utegnejo marsikaterim bolnikom postati tudi škodljive. Zato pa naj prej vsakdo, preden se odloči rabiti te ali one kopelji, vpraša skušenega zdravnika za svet, ter ga vboga. Ravno tako ni vse jedno, marveč škodljivo, ako se rabi kopelji s polnim ali praznim želodcem.

Vroče kopelji so v cesarskih kopeljih parne, blatne in tako imenovane kamne kopelji. V istih cesarskih kopeljih se rabijo v zdravilne namene v prvi vrsti vroče toplice, po katerih gre betežnik v posteljo počivati (1—2 uri).

No, ti vsenemški listi gredo zares še dalje. Oni tam v nemškem »rajhu« zahtevajo od svoje vlade, da ista nastopa proti — madjarizaciji »nemških« krajevnih imen na Ogerskem in sicer iz ozirov na — kdo se ne smeje? — poštni promet; zahtevajo torej, da nemška vlada dela korake v korist Nemcem in njihovega jeziku v — tuji državi! A isti nemški listi pozabljajo pri tem, da se v nenemških, zlasti pa v slovanskih krajih naše države na vse kriplje ponemčujejo krajevna imena, kar gotovo ni v prilog slovan- skemu poštnemu prometu. Da je Nemcem torej za vse drugo nego za pravičnost in enakopravnost, dokazuje tudi to, da ne črhnejo niti besede proti madjarizaciji slovanskih in rumunskih krajevnih imen na Ogerskem ter proti zatiranju Slovanov in Rumunov na Ogerskem sploh. Značilno za namene Nemcev na Ogerskem je tudi to, da oni ne gredo roko v roki proti madjarizaciji z njihovimi trpečimi sodrugji Slovani in Rumuni, marveč da iste celo prezirajo in iščejo pomoči drugej, z u naj avstro-ogerske monarhije.

Čeravno pa se ne more Madjarom dajati najmanjšega priznanja glede pravičnosti nasproti nemadjarim narodnostim na Ogerskem, vendar se sme reči, da se njihovo postopanje glede Nemcev da v več nego v jednom oziru opravičiti. Nekatera mesta na Ogerskem imajo še iz prejšnjih časov nekako nemško lice, kajti trgovina, obrt in industrija so tu po precejšnjem delu v nemških rokah in tudi običaji so deloma nemški. To pa prihaja od tod, ker so Nemci kakor sploh na vse kraje, silili tudi na Ogersko v velikem številu, ker nomadizovanje (preseljevanje) je že v njihovi naravi. V zadnjih letih pa se sploh opaža močen pritisk nemškega naseljevanja na Ogersko, kjer navadno nado mešča izseljujoči se slovanski in tudi madjarski element. V kakem obsegu se to izvršuje, kaže najbolj torontalski komitat. Iz tega okraja, ki šteje danes 600.000 prebivalcev, so se tekom zadnjih desetletij izselili vsi Srbi, a na njihovo mesto so se naselili

H zdravlju pomaga tudi piti isto vodo, bodi si čisto ali pa s soljo karlovih vari zmešano. Glede vsega tega, kakšna hrana je tu najbolj koristna, se ima vprašati za svet topliškega zdravnika. Poleg vsega tega je preskrbljeno topličarjem za kratkočasje. V veliki sobi je »čitalnica«, se ve da so samo mažarski in nemški časniki poleg par francoskih na razpolago. Topliški zavod ima tudi nad 80 snažnih sob za ugodnost topličarjev. Tu je ves konfort za veliko in malo gospodo. Kako ogroten prostor obsegajo posamezne plavne kopelji, se razvidi iz tega, da je na okrog 145 sobic za oblačenje in ves ta »vodnjak« se napolnjuje vedno s čisto rudninsko vodo (27° C.) Ta je največja plavna kopelj v Evropi, s katero se ne more nobena druga le od blizu primerjati. Na južni strani »vodnjaka« je voda bolj plitva in je ta del namenjen onim, ki ne znajo plavati, med tem ko je drugod 2—4 metre globoka. Poleg tega vodnjaka je pa prostor za telovadbo z vso telovadno pripravo. Posebno lepa in velika je tudi plavna kopelj za gospé, ktere pa se ve da jaz nisem videl, ki ima tudi 60 sobic za oblačenje in ravno tako ima tudi telovadnico z vsemi telovadnimi pripravami

Nemci, katerih je danes v tem okraju že 270.000, torej 47 odstotkov vsega prebivalstva! Še malo let in ta okraj bo popolnoma nemšk. V očigled temu se pač ni čuditi, ako so se Madjari začeli bati in so nastopili proti vsenemški poplavi s strogostjo.

Nemcem ni nič za to, da Madjari Slované madjarizujejo, kajti dobro vedo, da narod, ki se je izneveril jedni svoji svetinji, pri prvi priliki menjava tudi drugo, kakor menjava — srajco. Ko bi madjarski zamorec storil svojo dolžnost in pomadjaril ogerske Slované, potem Nemci že vedo, kako plačilo mu odmerijo za to uslugo, — dasi iz previdnosti tega ne povedo.

Isto se zamore reči v pogledu na naše primorske odnose, kajti Nemec je vedno in povsod enak. Tu ne pomaga več nobeno drugo sredstvo, nego odločen skupen nastop vseh nenemških narodnosti proti vsenemški poplavi. V prvo pa se to tiče nas Slovanov, kajti nas ima vsenemška politika prve na svojem indeksu. Naša dolžnost je, da se nemške usiljivosti branimo na vseh koncih in krajih tako v trgovini in prometu kakor i v narodnem oziru ter jim ne popustimo v ničemer. Proti čelu in rogu vsenemške politike moramo nastopiti z vso parno silo, da ne podležemo.

Kako neizprosni so Nemci proti nam v svojih namenih, kaže pač najbolj zadeva češko-nemške sprave. Dasi so Čehi stavili jako vsprejemljive pogoje, Nemci nočejo slišati o njih in poudarjajo le svojo zahtevo glede nemškega državnega jezika. Čehi so stavili predlog, naj bi se uradni jezik vpeljal z ozirom na večino prebivalstva jedne ali druge narodnosti dotičnega sodnega okraja ter da morajo uradniki v češko-nemških okrajih znati občevati s strankami v njih materinem jeziku. Taki pogoji so vendar jako ugodni tudi za Nemce in lahko bi jih vsprejeli. Ako pa bi se branili tudi sedaj, vztrajati morajo Čehi na svojem stališču dokler ne izvojujejo zmage. Za Čehi pa moramo tudi Jugoslovani delati na to, da si prej ko prej priborimo isto

Vsi ti utisi teh velikanskih kopelji so mi tako rojili po glavi, da sem šel po prvi- krat opravljenem kopanju ven, ter se sprehajal nekaj časa ob krasnih nasadih ob obrežju modre Donave, po kateri so pluli semtertje razni parniki in ladje. Po tem sem pa poiskal bližnje blagovališče, (restavracijo), katerih je več spadajočih h tem kopeljem, ki spadajo h III. okraju. Vstopil sem v eno na Kalvinskem trgu, (Kalvin-ter) ki se imenuje po tukaj stoječi kalvinski cerkvi. Ta stavba je v primeri z drugimi lepimi katoliškimi cerkvami od zunaj prav neznatna; od znotraj je nisem videl, ker je bila zaprta, — tudi zvonik je nizek z enotnimi linami, vrhu katerega je videti majhen lesen križ. Na sredi tega trga je lep vodomet. Kalvinov trg je kraj, na katerem se steka najbolj živahen promet Bude.

Tukaj sem slišal govoriti švabsko nemščino celó vozniške. Med Madžari je pa mnogo kalvinsko krivovero spoznavajočih, pa tudi Nemcev ali Švabov spada mnogo k njej. Tukaj je tudi postajališče konjskega tramvaja, ki prihaja in odhaja na vse kraje vsakih 5 minut. Ker sem bil prišedši iz kopelji žejen, po katerih se Slované navadno zelo napijejo,

jednakopravnost za svoj jezik. Nemci ne nehajo kazati se brezobzirne proti nam kjerkoli se čutijo dovolj močne, zato pokazati moramo tudi mi, da se zavedamo svoje dolžnosti!

Dopisi.

Iz Kanala, dne 13. marca. — Na dopis iz Kanala v 20. številki »Gorice«, blagovolite priobčiti sledeče pojasnilo:

V št. 20. napada dopisnik iz Kanala županstvo, da nalašč zavlačuje nove občinske volitve. Da bode č. občinstvo spoznalo, kako neopravičen je bil ta napad, objavim tu dopis županstva na sl. c. kr. okr. glavarstvo v tej zadevi.

Št. 96. C. kr. okrajnemu glavarstvu v Gorici.

15. t. m. potekla je triletna doba sedanjega kanalskega starešinstva. Da se priredi novo volitev, pripravlja si podpisano nov davčni izkaz vseh volilcev. Zaradi tega si vsa podpisani prositi slavno isto, naj blagovoli — da se tako zaprečijo a priori morebitni rekurzi — dati točno odločitev glede naslednjega:

Izkaz davkov sestavljen bode na podlagi istih predpisanih za tekoče leto 1902; za občino Gorenja vas pa niso pri c. kr. davkariji predpisi še končani, in izvršeni bodo še le sredi meseca februarja. Ker pridejo v ta predpis tudi novi davki razdeljenih občinskih zemljišč, se bodo volilni imeniki zdatno razločevali od onih, ki bi jih sestavilo županstvo na podlagi davkov iz l. 1901.

Še večjo razliko v volilnih razredih bodo pa povzročili osebni in dohodninski davki, ako se imajo prištevati ostalim davkom v volilne namene, kajti vsled teh se bode I. volilni razred številno zelo skrčil, a III. pa neprimerno pomnožil.

Ker bi nastale gotove pritožbe, ako bi se vzeli za sestavo imenikov za vse občine davki iz l. 1902, a za občino Gorenja vas pa iz l. 1901, naj blagovoli slavno isto določiti, ali naj se sestavo imenikov počaka do konec februarja ali ne, in ali je všteti tudi osebni in dohodninski davek.

klical 1/4 budimskega vina po mažarski (iz Polyglotta Kuntza) reški: »Pinczer, adjon valamit enni, es adjon valamit inni!« To je: Natakár, dajte mi kaj jesti, in dajte mi kaj piti. Prinesel mi je vina (bor) in kruha (kinaret). Ko je pa hotel z menoj dalje govoriti po mažarski, tu sem bil takoj na koncu z svojo prisiljeno mažarsčino in sem začel govoriti z njim po nemško. Ta natakár je govoril in izrekal nemščino prav dobro; zato sem se čudil in ga pohvalil, da zna tako pravilno nemščino govoriti, ne kakor drugi Mažari, ki imajo poseben naglas. Na to mi je ves prijazen odgovoril, da saj on ni Mažár, četudi govori mažarski, marveč da je Slová! V Budapešti živi veliko število Slovákov, Hrvatov in Srbov, ali koliko jih je prav za prav, tega ne pové mažarska statistika ljudskega štetja. Saj cel oddelek mesta Bude v I. okraju je obljuden od Srbov, ktere zovejo Mažari »Rajcen«. Tu se tiska tudi njih srbski dnevnik s cirilico »Zastava«, ktero sem videl večkrat čitati gospodo clo v tramvaj-vozovih in sem jo imel tudi sam v rokah, ktero mi je dal en sopotnik-Srb pogledati. Tu imajo Srbi tudi svojo cerkev in velike kopelji.

(Dalia pride)

Ob enem prosi podpisani, naj slavno isto sem pošlje okrožnico v tej zadevi z dne 6/12 1876 št. 10807, ker se tukaj ne nahaja med spisi.

Županstvo v Kanalu, 22/1 1902.

Na to dobilo je županstvo od slavnega c. kr. okrajnega glavarstva že dne 24/1 pod št. 1418 sledeči odgovor:

„Reševaje tamošnje vprašanje z dne 22. januarja 1902 št. 96 se opozarja, da se imajo sestaviti volilni imeniki na podlagi sedanjega davčnega stanja, zato naj se počaka s sestavo, dokler ne bodo davki predpisani tudi za davčno občino Gorenja vas; osebni in dohodninski davki sta direktna ter prideta v smislu § 1 o. v. r. pri sestavi imenika v pošt. Zaželeni prepis okrožnice dno 6/12 1876 št. 10807 se pošlje v prigribu.“

M. Zega, župan.

Dostavek uredništva.

Sprejeli smo ta dopis, ker je popolnoma stvar in ker nočemo sploh nikomur delati krivice.

Šempas, dne 13. marca 1902.

(Razdelitev županstva.) Dne 10. in 11. t. m. smo imeli tukaj glasovanje za razdelitev županstva. Ker pa je bilo prav lepo vreme in ljudje niso imeli časa udeležiti se glasovanja, udeležilo se je glasovanja le malo število volilcev, kar nam pokažejo tudi številke. Izmed 745 volilcev III. razreda, udeležilo se je glasovanja le 189, od teh je glasovalo 184 za razdelitev, 5 pa proti razdelitvi; izmed 125 volilcev II. razreda se je udeležilo glasovanja 62 in ti so glasovali enoglasno za razdelitev; izmed 27 volilcev I. razreda, udeležilo se je glasovanja 14, od teh je glasovalo 13 za razdelitev, 1 pa proti razdelitvi.

Po teh številkah se lahko razvidi, da se je glasovalo skoro enoglasno.

Skoro vsi občinarji, razun par iz Sv. Mihaela so težko čakali na to glasovanje, ker do sedaj niso mogli občinski možje priti do sloge, kar pa je glavno v občini in občina je tako rekoč nazadovala, kajti: kjer je sloga, tam je moč, kjer je moč, tam napredek.

Tako bomo imeli ravno zaradi nesloge mesto enega, kar štiri županstva in sicer: Šempas, Vitovlje in Osek, vsak svoje, Ozeljan in Sv. Mihael spet svoje.

Vendar ima sedaj zadnjo besedo še vlada, katera pa upamo, da se ne bo protivila tako ogromni večini občinstva in da potrdi razdelitev županstva.

Nekateri sicer računajo, da bodo imele nove občine več stroškov z razdelitvijo, a na to ne mislijo, da ako bo sloga v županstvu, bo toliko lažje delovanje, kar je pa več vredno nego vsi stroški in dobički.

Kakor so pa pokazali računi nekaterih mož, kateri se v tem razumejo, ne bodo tudi stroški tako veliki, a računati se ne sme površno, ampak natančno. Sicer pa ne rečem, da bodo imele vse nove občine dobiček z razdelitvijo, a kolikor sem poizvedel, Šempas ga bode imel gotovo. In radi tega so bili Šempasci tudi najbolj vneti za razdelitev. A ta dobiček pustimo pri miru, ker glavni dobiček je to, da bo vsak lahko gospodaril na svojih tleh.

Novim županstvom pa dal Bog obilo sreče in složnega delovanja.

Iz Rodika. — V „Primorcu“ z dne 28. februvarja t. l. št. 9. (kako čujem, tudi v „Soči“) dal je pisatelj dopisa „Iz nakelske županije“ duška svojemu zagrizenemu sovraštvu do „nunccev“ in njih „podrepnic“. — Dopisnik, znani risač, narisal je v tem dopisu del svoje duše. V celem dopisu ga ni resničnega stavka — tudi onega o Hunih z ozirom na stoletje ne — razun naslova. Ves mrgoli laži, zlobnih napadov, ostudnih natolcevanj in podlih podtkanj. Zdi se mi, da se je dopisnik, ko je prenašal svoja blaga čuvstva na papir, ogledoval v zrcalu. Vse, kar je ondi pisano zoper mene, č. g. kapelana Krančiča in poštene kmete, in še veliko, veliko več podobnega in sicer resničnega, lahko bi

moreca“. A čast mojega stanu, in spoštovanje do stanu, kateremu pripada dopisnik, v katerem imam najboljših prijateljev in znancev, v katerem sem sam nekaj časa deloval brezplačno in sicer v zelo neugodnih okoliščinah, braniti mi posluževati se malo častnega sredstva, s kojim dopisnik sramoti svoj lastni stan. Ostudnih napadov na svojo osebo in laži ne bom odbijal, ker so jih obsojili z njih dopisnikom vred vsi pošteno misleči ljudje, tudi pristaši napredne stranke, ki me poznajo, v kolikor še niso popolnoma pravno sprijeti. Glede onih „hudomušnih Rodičanov“ sem trdnega prepričanja, da ta „hudomušnež“ ni nihče drug, kakor dopisnikov tovariš, čegar zibelka pa je tekla sicer bliže Rodika, kakor moja, a v Rodiku ne in kateri bi bolje storil, da pometa smeti pred sojim pragom. — Toliko glede moje osebe.

Dolžnost pa me veže, da se potegnem za svojega sobrata in kapelana, č. g. Krančiča, in za svoje poštene župljane-kmete Cerkvenik-Belaja, Grandič-Anžina, Grandič-Matica in Dolgana. Dopisnik „Prim.“, čegar izvor izdaje beseda „nunc“, je počastil č. g. kapelana s sebi sicer priljubljenim, a med pametnimi ljudmi nečastnim naslovom „pijanček“. Vprašam dopisnika, od kdaj je g. kapelan „pijanček“? Meni je celo ležeče na tem, da to izvem, da bi mogel potem resnično sporočiti mojim predpostavljenim o svojih kapelanih. Toda imam opravičen strah, da tega dopisnik „Prim.“ ne stori, ker je napisal in odposlal dopis na dan volitve, torej na dan, ko je nanj uplivalo ne-le vino, od kateregase pusti po svojem lastnem priznanju večkrat premagati, temveč tudi zmaga nad „nunci“, katerih pa niti blizu ni bilo, ker se niso hoteli vnovič izpostavljati surovim napadom nekih „omikancev“. Na shodu v Kacičah lansko leto je šel neki „liberalec“ po vzgled „duhovnikov-pijancev“ v pazinski samostan z naménom, da bi osmešil pred ljudstvom mene in gosp. kapelana in najin stan. — Čudno! Iti v Pazin iskat, kar je tako blizu! Zakaj pa ni takrat dopisnik „Prim.“, ki je bil tudi navzoč, namesto ljudem neznanega patra navedel za vzgled vatoveljskega „nunca“, katerega ljudstvo tukaj dobro pozna? Saj bi bil s tem bolje dosegel svoj namen! O kako rad bi to bil storil, ko bi bil imel povoda! Ako pa ni imel povoda takrat, ga ima še manj danes, in ostane v mojih očeh podli obrekovalac, dokler ne dokaže resnice. Glede ostudnega natolcevanja in nespodobnosti, ki jih poltika „Prim.“ dopisnik č. g. kapelanu, sklicujem se — vsaj do zdaj — na spričalo vseh vatoveljskih kapelanistov, razun morebiti dopisnikovega tovariša, katero spričalo ožigosa po vrednosti lažnjivega dopisnika.

Poštenih, značajnih mož-kmetov, katerih primke sem navedel gori, ne branim pred zaničljivim smešenjem in obrekovanjem dopisnikovim samo jaz in ljudje katoliško-narodne stranke, ampak vsi naprednjaki, ki te može poznajo. Da „Primorčev“ dopisnik laže, obrekuje in smeši te poštene kmete, ko piše o „porcijonih“, potrdi sam gostilničar, g. Mahorčič, pristaš napredne stranke. Da so možje poštene in značajni, potrdi mi gotovo tudi g. Muha, g. Dujec, nakelski župan, gg. Obersnela itd. Celo sam dopisnik mora to priznati, ako ni popolnoma zaslepljen od strankarstva. Da so ven in ven poštene in samostalni možje, dokazuje tudi to, da so trije izmed njih starešine „napredne“ nakelske občine. (Cerkvenik-Belaj že veliko vrsto let, Grandič-Anžin in Dolgan). Ako bi bili nevedni in nepošteni, bilo bi to sramotno za celo občino, ki jih je volila. Edini greh, ki ga imajo ti in še drugi može v očeh „Prim.“ dopisnika, in katerega jim tudi ne more odpušiti je ta, da so trdni, značajni, samostalni, poštene katoliški možje, da delajo neustrašeno po svojem prepričanju, da vrše vestno svoje verske dolžnosti, da ne marajo za sme-

in njega vrednih pomagačev, da ne prodajo svojega moštva za malo vina, sploh da nočejo biti slepo orožje „Prim.“ dopisnika.

Edini pomislek bi bil glede Dolgana, katerega mi je dopisnik že večkrat očital. Jaz Dolgana nisem poznal do dne, ko je bil blagoslovljen v Škocijanu sv. križev pot. Dan prej sem ga videl, ko se je trudil, da bi se čim dostojneje in slovesneje obhajala ta redka svečanost. Na moje vprašanje, kdo je ta mož, izrazil se je o njem „napredni“ učitelj g. Strekelj, da ni mogel bolje, ter mi ga opisal kakor vzornega, premožnega, poštenega in modrega gospodarja in moža, kakršnih je ondi zelo malo. Kakor takega sem Dolgana poznal, in tak je Dolgan še danes. Če je razun tega še pobožni kristjan, to mislim, da ni ravno velika napaka, ako ne morebiti v očeh „Prim.“ dopisnika.

Namen dopisniku „Prim.“ je očiten, da bi namreč z zaničevanjem in smešenjem odvrnil ljudstvo od kat-narodne stranke. Do zdaj se mu je žalibog njegova nakana deloma posrečila, ker mnogo kmetov iz praznega strahu pred napadi in zasmehovanjem „Prim.“ dopisnika se je pustilo omajati v svojem prepričanju. Toda upam, da uprav ta način privede pošteno ljudstvo k spoznanju, da pod takimi voditelji, kakor je „Prim.“ dopisnik, ne more pričakovati boljše prihodnosti. — Toliko v odgovor na odnosni dopis v „Primorcu“ in „Soči“.

Rodik, 12. marca 1902.

Jos. Elsnič,
župnik.

Politični pregled.

Državni zbor.

V ponedeljki seji poslanske zbornice je naučni minister Hartel odgovarjal na interpelacijo posl. Robiča, katero je stavil 12. nov. lanskega leta v zadevi prenapolnjenih vsposrednic c. kr. državne gimnazije v Mariboru. Minister je priznal, da so vsposrednice res prenapolnjene, a rekel je, da ni bilo mogoče odpomoči temu nedostatku zaradi pomanjkanja učnih močij.

Potem je zbornica nadaljevala razpravo o proračunskih postavkah „vode in ceste“. Oglasil se je k besedi tudi furlanski poslanec dr. Antonelli ter tožil, da vlada premalo stori za uravnavo voda v Furlaniji. Govorili so o teh postavkah še razni govorniki. Ker ni prišel noben slovenski govornik na vrsto, predložil je v imenu Slovencev posl. dr. Stojan resolucijo glede uravnave voda v slovenskih pokrajinah. Vladni zastopnik, odgovarjaje raznim poslancem, povedal je mej drugim tudi, da so načrti glede uravnave Soče od njenega izliva v morje pa do Gorice že dokončani ter da se kmalu prične z delom. Ob enem je pa tudi opomnil, da se prično kmalu priprave, da se Soča od njenega izvira pa do njenega izliva sistematično regulira.

Ko je zbornica sprejela postavki „vode in ceste“ in je s tem dokončala razpravo o proračunu za ministersvo notranjih zadev, prišel je na vrsto proračun za deželno brambo.

Vsa potrebščina za deželno brambo znaša 60,823.851 kron. in sicer so se troški za osrednje vodstvo v zadnjih desetih letih podvojili ter znašajo za tekoče leto 1,428.400 kron. Za deželno brambo se proračunava 41,538.373 kron, za vojaške nabore 148.400, za vojaške ustanove 72.000, za vojaško policijsko stražo 333.451 in za orožnike 17,303.727 kron. L. 1892 so vsi troški znašali le 37 milijonov kron, a letos že 608 milijona kron. Vse pokritje tega poglavja pa znaša skupaj 854.578 kron. Poročevalec je baron Schwegel, ki je v svojem poročilu navel razne želje prebivalstva glede olajšav v vojaški službi. V tem oziru priporoča odsek tudi 13 resolucij. Med drugimi priporočata Kaiser in Romanovic, naj vlada revnim vojakom, ki morajo hoditi k orožnim vajam, povrne potne troške. Dr. Starzynski zahteva, da vojna uprava za vojaške potrebe kar največ naroča naravnost pri poljedelcih in obrtnikih, kakor je to že v navadi na Bavarskem in Saksonskem. Dr. Hofmann zahteva v resoluciji, da vojna uprava predloži natančno poročilo o uporabi vojaških taks in da se za nižje, revnejše ljudstvo takse odpravijo, za imovitejše pa zvišajo. L. 1900 so vojaške takse znašale 2,297.226 kron, obresti od nabranega zaklada 2,024.212 skupaj torej 4,321.438 kron. Mej častnike, moštvo, vojaške vdove in sirote so se razdelila 3,925.807 kron.

Imetje tega zaklada je koncem l. 1900 znašalo 49,991.890 kron.

V torkovi seji govoril je prvi posl. Biankini. Govoril je o raznih nedostatkih pri bosanskih bataljonih na Dunaju. Govornik je trdil, da mej temi vojaki znaša umrljivost že 60%. Bosanske vojake naj bi pošiljali v domače kraje, s čimer so tudi vsenemci zadovoljni. Na to je odločno grajal, da od vsakega orožnika v Dalmaciji zahtevajo popolno znanje nemškega jezika. Govornik torej meni, da hoče vlada Dalmacijo celo ponemčiti.

V sredo je bilo prvo branje vladnega zak. načrta zadevajočega dvamesečni proračunski provizorij. Ta načrt se je odkazal proračunskemu odseku, ki je o njem razpravljal v četrtek in ga tudi sprejel. Potem se je nadaljevala razprava o proračunu za deželno brambo. V četrtek govoril je minister za dež. brambo Welsersheimb glede dveletne vojaške službe. Rekel je minister, da ako bi se ta hotela upeljati pri nas, potem bi morale odpasti razne druge olajšave kakor n. pr. jednoletna prostovoljna vojaška služba itd. itd., z jedno besedo: deželnobranski minister izjavil se je proti dveletni vojaški službi, češ da je najbolje, da ostanemo pri starem, ako se hočemo vzdržati glede vojaštva na tisti višini na kateri so druge države. Glede umrljivosti mej bosanskimi vojniki pravi minister, da znaša ista 6 odstotkov, a odstotek bolanih na jetiki da znaša 14% in ne 60%.

Proračun za deželno brambo je bil na to sprejet. Potem je začela zbornica razpravljati o proračunu naučnega ministerstva in sicer o postavki „centrala“.

Reforma tisk. zakona.

Kakor poročajo listi, predloži vlada še pred Velikonočjo drž. zboru načrt o preuredbi tiskovnega zakona s prosto kolportazo. Načrt bode baje še pred koncem zasedanja rešen v odseku in morda tudi v zbornici.

Novi deželni glavar v Dalmaciji.

Nj. Velič. cesar je imenoval dr. Vincencija Ivčevića novim deželnim glavarjem v Dalmaciji, a njegovim namestnikom dež. posl. Jos. Kulišića.

Veleizdaja v ruski vojski.

V hrvatskih listih čitamo, da so v Rusiji prišli na sled veleizdaji v katero je zapletenih baje več častnikov. Neki polkovnik Grimm, Nemec, ki služi v ruski armadi kot adjutant generala Pucinevskega, je že dolgo vrsto let izdajal Nemčiji ruske vojne načrte in druge važne vojaške listine. V zadnjem času pa je bilo delovanje Grimmovo preočito in tako je dobilo poveljništvo v roke neovrznih dokazov o veleizdajstvu. Grimma so zaprli in bode najbrže ustreljen. Pri hišni preiskavi v njegovem stanovanju so dobili polno pisem, iz katerih je razvidno njegovo občevarje z Nemčijo.

Vstaja na Irskem.

Irska liga dela živahno za vstajo proti Angliji. V Londonu so zaradi tega jako vznemirjeni. Vojno ministerstvo je moralo tri bataljone Suffolt-polka, ki so bili namenjeni v južno Afriko, hitro poslati na Irsko. Po vsem Irskem vré, nemiri se množé in se je bati v kratkem splošne ustaje. Treba samo še, da ustane Indija, potem utegne angleški krutovladi skoro odklenkati.

Vojna v južni Afriki.

V svoji zadnji številki smo na kratko poročali o novi velikanski zmagi Burov proti Angležem. Danes podajemo obširnejše poročilo o tej veliki bitki. Ta bitka se je vršila na sledeči način. Minuli četrtek, t. j. 6. t. m. se je podal angleški poveljnik general lord Methuen z 800 konjiki, 300 pešci in 5 topovi iz Vryburga v Lichtenburg in se je nameraval naslednji dan združiti s četo 1300 mož pri Revifonteinu. Med Tevibothom in Palmith-Knilom pa zadene nanj zasledujoči ga burški general Delarey s svojimi oddelki Burov in sicer od treh strani h kratu. Napad se je izvršil na ta način, da so se Buri z vsi silo zagnali na konjih v hrbet Methuenove čete ter prouzročili v njej strašno zmešnjavo. Angležke mule so se splašile in bežljale na vse kraje. V tej zmešnjavi so bili Angleži tako zavirani na vsakem gibanju, da se niso mogli prav nič braniti. Pri tem pa so neusmiljeno pokale burske puške in v dveh urah je ležalo nad 1200 Angležev. Ranjen je bil v stegno tudi general Methuen, ki je sedel v svoji kočiji, katero so vlekli voli, ranjenega sopotem Buri vjeli. Ušlo je le malo številce konjиков, ki so bežali v Maritzburg in tam sporočili o strašnem dogodku. Tudi drugega poveljnika majorja Parisa so Buri vjeli, a ga pozneje zopet osvobodili pod pogoji. Poleg zmage nad Angleži so Buri tudi zaplenili veliko vozov živil, večino vprežne živine in vse topove. — Zanimiv je bil v tej bitki ta-le slučaj. Buri, ki zaplenijo vsaki hip polne vozove angležke uniforme, so se oblekli vsi v takozvano angležko

prstenobarvno Khaki - uniformo. Vsled tega jih angleški vojaki niso spoznali in se je pripetilo, da so Angleži streljali sami na svoje tovariše, meneci, da so Buri in so tako še olajševali poslednji zmago. — V Londonu je ta novi poraz angleške vojske napravil mučen utis. V dan 8 t. m., ko je došlo brzojavno poročilo iz Afrike, se je zbiralo pred uredništvij listov na stotine oseb. Med ljudstvom pa je zavladala velika nevolja nad vladnimi krogi, ker so isti slepili javnost, da je vojna že končana. Razni listi se čudijo, kako so mogli Buri izvojevati tako zmago in sodijo, da to ni bil le nesrečen slučaj, marveč da je bil posledica nezmožnosti angleške vojske. Najnovejša poročila javljajo, da je lord Methuen v nevarnem položaju. Ker ni bilo nobenega zdravnika koj pri rokah, se je rana shujšala in mu bodo morali odrezati nogo. Lady Methuen, njegova soproga, ki je bila na potu v Madejro, se je vrnila v južno Afriko k svojemu soprogu. A težko da ga še dobi pri življenju. Buri so sicer sporočili Kitchenerju, da vrnejo Methuena le tedaj ako jim on vrne Kruitzingerja, oziroma, da ga ne izpuste prej da neha vojna. Čuje se pa, da so ga že vrnili in s tem spravili Angleže v veliko moralno zadrego zaradi Kruitzingerja.

O Methuenu pišejo, da je bil za Kitchenerjem najzmožnejši angleški poveljnik, angleško časopisje pa se strinja v tem, da je ustrelil velikega kozla, ko se je dal zalotiti od Burov. Poslednjim je zraščel zdaj še bolj pogum in pričakovati je, da izvojujejo še v kratkem več zmag nad Angleži.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tuma, naj trdiš, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokaže ali pa javno prekliče. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“.

Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Imenovanje. — Minister za nauk in bogočastje je imenoval g. Jos. Gasserja, ki je do zdaj le začasno vodil tukajšnjo c. kr. realko, pravim ravnateljem.

Nova stolica v goriški bogoslovnici. — V centralnem semenišču so ustanovili stolico za modroslovje. Za profesorja je imenovan dr. Fr. Žigon. — Za suplenta dogmatike pa je imenovan dr. Tarla o.

Za „Šolski Dom“ je došlo denarničarju: Mesecni doneski za februar: Gg. V. Bežek 2 K; L. Bolko 2 K; J. Čebular 2 K; Fon Jos. 2 K; Ant. Gerbec 2 K; Ant. Jerkič 2 K; Fr. Finžgar 4 K; Jernej Kopač 10 K; Al. Kovačič 2 K; Ant. Koren 2 K; dr. Fr. Kos 5 K; Jos. Kavčič 2 K; Jos. Ličan 2 K; Ivan Mercina 2 K; Mih. Gabrijelčič 2 K; G. Novak 2 K; „Krojaška zadruga“ 20 K; S. Premrou 2 K; dr. Papež 2 K; Ivan Pirjevec 2 K; dr. Jos. Pavlica 2 K; Fr. Setničar 2 K; Fr. Sivec 2 K; Ant. Šantel 5 K; M. Simon 2 K; Ferd. Terkuč 2 K; And. Tabaj 2 K; Anton Fon 2 K. — Skupaj 91 K. — Za mesec januar so darovali isti gospodje ravno toliko, izvemš prof. Žnidarčiča, ki je plačal za isti mesec 4 K. — Denarničar je dobil še od gosp. Križniča, trgovca in posestnika v Kanalu 10 K.

Našemu upravnistvu je došlo: Štefa Kinderčev 20 K; na izzivanje Kinderčevo podaril X. 10 K; preostapek neke „cehe“ 1 K.

Vsem rodoljubnim dvoroalcem najsrčnejša zahvala!

Deželnozborske dopolnilne volitve. — V tolminskem volilnem okraju je nadalje zmagala „Slogina“ stranka: na Št. Viški gori s 4 vol. m., v Breginju s 3 vol. m., na Libušnjem s 3 vol. m., v Kredu s 3 vol. m., v Drežnici z 2 v. m., na Livku z 1 v. m., na Trnovem z 1 v. m.

Dozdaj je na Tolminskem za „Slogo“ že izvoljenih 39 vol. mož, torej nad polovico.

„Sloga“ ni postavila za sedanjo volitev nobenega kandidata, marveč je prepustila volilec, da se dogovorijo zanj toliko na Krasu, kakor na Tolminskem. Ni dvomiti, da volilci, naši pristaši, se zedinijo in da ukrenejo to, kar je v sedanjih okoliščinah najboljšje.

Popravki. — Komensko županstvo izraža v zadnji števil. „Soče“ svojo nezadovoljnost, ker nismo objavili v svojem

listu nekega „popravka“, katerega nam je poslalo celo — priporočeno. Komensko županstvo je v smislu § 19. tisk. zak. od nas zahtevalo, da priobčimo popravke. Če se kdo sklicuje na postavne prepise, in na podlagi teh kaj zahteva, potem morabiti tudi postavno opravičeno, ali da govorimo z drugimi besedami: ako zahteva kdo, da se mu v listu popravek priobči, ima do te zahteve le takrat pravico, kadar oblika popravka popolnoma odgovarja postavni postavni predpisom. Če nam torej pošlje kdo popravek, čegar oblika popolnoma odgovarja postavnim določbam, potem ga tudi sprejmemo, ker ga sploh moramo sprejeti. Drugače pa je mesto za popravke — uredniški koš! Posebno pa še, če ni namen popravku popravljanja, marveč žaliti. O da! Prejeli smo že mnogo popravkov, ki so vsi začeli z besedami: „v smislu § 19. tisk. zak. itd. itd.“; prejeli smo jih mnogo, pravimo, celo od „prvih naprednih kapacitet“ kakor je dr. Tuma, A. Gabršček itd. itd., a romali so v koš, ne da bi se kdo s tožbo proti nam oglašil. In tako hočemo tudi vedno postopati in popravki ki začnejo z besedami: „v smislu § 19. tisk. zak. zahtevamo“, ako ne bode oblika teh popravkov popolnoma odgovarjala postavnim določbam. Ako se nam pa kaj pošlje s prošnjo, da objavimo resnici na ljubo, ker morebiti ni bilo v kaki naši notici ali v kakem dopisu to, o čemer se je pisalo, popolnoma tako navedeno, kakor se v resnici nahaja in če temu ni drugi namen nego samo ta, da se resnica dokaže, — to pa velja seveda vedno le glede dejstev — potem smo vedno pripravljeni sprejeti take popravke, kar dokazuje n. pr. baš današnji dopis iz Kanala.

Kurat Rojec — v preiskavi. — Vše pol leta se govori po goriški okolici, da se je vložila proti g. kuratu Rojcu iz Bilj neka ovadba pri državnem pravdniku radi poverenja pri „Ljudski opekarni v Biljah“. — To govorico so razširili najbolj goriški in biljski naprednjaki, ki komaj čakajo prilike, da bi vdarili po kuratu Rojcu. Ovadbo je vložil nek srborit prepirljiv človek, bivši član „Ljudske opekarni“, podpiran po dr. Tumi in Tončku Savniku, češ, kurat Rojec je poveril 200 gl.; osleparil za dva milijona opeke. — Preiskava je pa jasno dokazala kuratovo nedolžnost in drž. pravdnistvo ni našlo vzroka postopati proti g. kuratu. — Iz ovadbe in preiskave se je spoznalo le politično nasprotstvo. Dr. Tuma je res mislil, da se bo mogel znesti nad kuratom Rojcem; toda skupil jo je tudi ta pot. — Dr. Tuma ima tudi dober nos. „Ljudska opekarna“ se lepo razvija pod vodstvom kurata Rojca in to boli naprednjake, kajti pri opekarni bi bil lahko kak uradnik, ki bi prižgal luč naprednjaškega evangelija v Biljah; pri „Ljudski opekarni“ bi se dalo tudi kaj vdobiti za naprednjaške namene. Biljski zaupnik naprednjakov bi lahko zajemal iz društvene denarnice, tirjal pri raznih odjemalcih, saldiral račune — in vse bi šlo po naprednjaško, da ne bi bilo kurata Rojca. — Naprednjaki so upali, da bode kurat Rojec prišel v zapor — a sedaj so osramočeni s svojim vodjem pred vsem svetom. —

Iz Livka se nam piše: Dne 12. marca bila je volitev enega volilnega moža na Livku. Odločil je žreb za našo stranko. Vzdignil je listek „naš mogočni župan“ ugodno za „Slogo“, neugodno za svojo stranko. Tako je prav. Todi pri nas smo začeli napredovati v pravem pomenu besede. Le tako naprej zavedni Livčanje!

Huda nesreča. — V četrtek okolo 11. ure predpoludne pripeljala sta se čez živinski trg 16-letni Anton Jarc in 15-letni France Žizman na vozu, v katerem je bil vprežen eden konj. Na trgu „del Christo“ se pa konj splašal ter dirjal v divjem begu po ulici Vetturini. Pri hiši št. 17 pa podera na tla dve ženski in sicer 64-letno Nemec Marijo in 23-letno Marijo Stokelj, obe iz Vrtojbe. Marijo Nemec prenesla sta vso krvavo neki Žigon in Medvešek v Gruzovinovo hišo, kamor je kmalu za tem prišel dr. Bader ter ji poделil prvo zdravniško pomoč. Potem pa so jo prenesli v bolnišnico, kjer se nahaja v jako nevarnem stanju. Zlomljeno ima namreč levo roko in pobita je hudo po glavi. Druga nesrečnica, ki se nahaja v blagoslovljenem stanju, ima zlomljeno desno roko. Obvezali so jo najprej pri čevljarju Vodcarju, potem pa so jo prepeljali domov v Vrtojbo.

Na pol mrtvega so našli v pondeljek zjutraj v Kronbergu na neki senožeči 29-letnega Franceta Jamščka. Prenesli so ga domov in umrl je poslednjo noč, ne da bi se še kaj zavedel. Predno so ga v sredo pogrebili, so ga še prej postelili in jo zdravniško preiskava do-

gnala, da si je mož pri svojem padcu črepinjo tako poškodoval, da je moral vsled tega umreti.

Polovico roke odrezal. — Andr. Tušar iz Tribuše, je rezal slamo za živino. Po nesreči potisnil je levo roko preveč pod rezilo ter si na ta način odrezal polovico roke s prsti vred. Prepeljali so ga v tuk. bolnišnico in tu so mu morali odrezati roko.

Ranjen. — Ko se je vračal 21-letni Krist. Cigoj iz Gojač iz gostilne domov, napadel ga je neki nepoznani človek z nozem ter ga težko ranil nad desnim očesom, tako, da so ga morali prepeljati v tukajšnjo bolnišnico usmiljenih bratov.

Anarhisti v Korminu? — V noči od torka na sredo so v Korminu aretirali sedem oseb, ki so baje na sumu, da so anarhisti.

Aretili so dne 5. t. m. v kapucinski cerkvi v Gorici tatu, ki je pred kratkim, kakor smo že poročali, pokradel v stolni cerkvi razne reči: Imenuje se Franc Verdov, star 20 let, doma od sv. Jurija na Štajerskem. Udal se je, da je že lani dne 29. febr. ukradel zlato verižico v kapucinski cerkvi, da je lani dne 13. avg. odnesel iz cerkve na Kostonjcevi razne reči v vrednosti 2000 K. in da je pred dvema letoma okradel cerkev Mariahilf na Dunaju. Zdjaj je hotel v kapucinski cerkvi okraštati Mater božjo.

Ostrupljena ka-li? — V Vipavi je umrla nagle smrti žena mizarja Marija Butkovič. Ker se zdi ljudem ta nagla smrt iz več vzrokov sumljiva, se je začela preiskava.

Lep sin. — Posestnica Marija Repič iz Šturij, je poslala svojega sina Andreja v neko hranilnico, davši mu 90 K ter hranilno knjižico z naročilom, da ta denar naloži v hranilnico. Sin se vrne domov s knjižico ter jo izroči materi. V knjižici je bilo zapisano, kakor da bi bil sin zares položil tistih 90 K v hranilnico. Čez nekaj časa potem odide sin z doma. Kar dobi mati pismo iz Turina, v katerem jej naznanja sin, da se nahaja v bolnišnici ter jo prosi, da mu pošlje 30 K za pot. Mati vzame knjižico in gre ž njo v hranilnico, da bi vzdignila 30 K; tam pa zve, da onih 90 K ni bilo nikdar vloženo in da je bilo potrjeno v knjižici ponarejeno. Dotični uradnik je stvar naznanil policiji.

Ponudbe za bohinski predor. — Pretečeni petek je potekel termin za vlaganje tozadevnih ponudb. Prišle so štiri ponudbe, vsaka je vložila 1 milijon kron varščine. Ponudbe so različne. Vlada je baje proračunila stroške za predor na 18 milijonov kron ter name-rava prevzeti delo v lastno režijo, — ako se ne najde noben cenejši ponudnik. Največ upanja imata podjetnika Ceconi, Gross in Co., da dobita delo na svojo združeno ponudbo.

Tolminsko „Sadjarsko društvo“ bode imelo v nedeljo 16. t. m. po večernicah ob 2½ uri popoldne v šolskih prostorih kmet. shod s kratkim poukom o sadjarstvu.

Glasba. — Novi akordi. Štev. 5 zbornika za vokalno in instrumentalno glasbo ima naslednje vsebino: 1. Romanca za klavir, zl. Jos. Prochazka. Nekateri glasbeniki, kojim so prišli naravno nadahnuti Haydn, sladki Mozart in Titan glasbe, Beethoven v meso in kri, so strastni sovražniki novi, secesionistični moderni glasbi, katera se je porodila po vseh Wagnerjeve dramatične glasbe. So pa še drugi glasbeniki, ki veselo pozdravljajo novejšo glasbo, v kateri se čuje čudovito vrvenje glasov. Interpretant take glasbe je Prochazka, ki ima za klavir velike zmožnosti in prav zato je tudi vsak njegov komad za klavir velike vrednosti. Tirjajo pa Prochazkovi umotvori naravnost izurjenega igralca. 2. Pozabil sem mnogokaj, dekle. Pesem za en glas in klavir, zl. dr. B. Ipavec. Skladatelj je dokaj duhovito izrazil besedilo. Čuditi se je vedno mlademu in originalnemu starčeku, ki pri naša, rekel bi vedno duhoviteje skladbe med svet. Da bi on stvari ne pogodil, bilo bi tako čudno, kakor bi bilo čudno, ako bi bilo v našem mestu zaporedoma dva dni lepo vreme. 3. Gondolirjeva pesem, za ženski zbor, zl. Fran Gerbič. Odveč bi bilo hvaliti umotvor znanega in zaslužnega slovenskega skladatelja, saj se itak vsaka njegova skladba sama priporočuje. 4. Valček iz dramatične romance „Stara pesem“; za klavir zl. Viktor Parma. Vesel, melodiozni in lahki valček se bo takoj povsod priljubil. 5. Himna za mešan zbor in orglje, zl. Jos. Ipavic. V vsakem obziru vrla in mogočna skladba trpi nekoliko na prepolnih akordih na orgljah. Ta instrument trpi najbolj čveteroglasje. Ker pa je skladba himna, je polnost orgelj opravičena. 6.

Fughetta za klavir, zl. Emil Komel. V kontrapunktiki je skladatelj mojster; zato pa je fughetta prav dobro pogojena. 7. Misli, za en glas in klavir, zl. dr. Gojmir Krek. Skladatelj zna izborno izraževati čutila, in je izvrsten glasbeni slikar. 8. Zapuščena, za moški zbor, zl. Emil Adamič. — Glasba v tej pesmi izraža pravi dobro poudarjanje, strast, jezo itd. Vrla skladba!

Slavnemu uredništvu in posamnim skladateljem je čestitati na nepričakovanih uspehih.

D. Fajgelj.

Sladkor bo boljši kup. — Znano je, da ni sladkor v nobeni državi tako drag kakor v Avstriji. Tržna cena je najmanj 42 kr. Vrednost kilogramu sladkorja pa je v istini le 14 do 15 kr. Pri tem si vzame država užitnino 19 kr. pri kilogramu, tovarnarji pa 9 kr. Ako se preračuni poraba in izvoz sladkorja, vidimo, da dobi država vsako leto 65 milijonov kron, bogati tovarnarji pa 62 milijonov kron.

Da bi tuji sladkorni izdelki ne mogli tekmovati s cenami domačih proizvodov, nalaga se na uvoz n. pr. nemškega in angleškega sladkorja visoka carina.

Avstrijsko ljudstvo je v tem oziru mnogo trpelo. Zdjaj čujemo, da se bo 1. sept. 1903 znižala carina na 6 frankov in da se odstranijo vse premije. Tako je upati, da se v bodoče dosežejo nekoliko pravičnejše cene sladkorju.

Občinske volitve na Voloskem. — Te dni se vršijo na Voloskem občinske volitve. Italijani, ali prav za prav hrv. renegatje, podpirani iz Poreča so se trudili, da bi tamošnje ljudstvo zbegali ter ribarili za-se v motni vodi. Pa brez kakega uspeha! Kajti v III. razredu zmagali so Hrvatje in se nasprotniki niti niso upali udeležiti se volitve. Istotako je zmaga zagotovljena Hrvatom tudi v I. in II. razredu.

Koliko imajo države dolga? — Kako koliko naraščajo evropskih držav, kaže sledeči primer. Francija je imela leta 1870 (vsled vojne z Nemčijo) dolga 13 milijard (13 tisoč milijonov) frankov, danes ga ima že 25 milijard, v kljub temu, da je vlada konfiscirala cerkveno premoženje. Nemčija je imela pred 30 leti 330 milijonov mark dolga, danes ga ima 2468 milijonov, k temu pripade še dolg posameznih nemških držav v znesku 10 milijard in 752 milijonov mark. Anglija ima 12.850 milijonov in angl. kolonije 10.496 milijonov in sicer brez onih, ki jih je povzročila burska vojna.

Angleško divjaštvo. — O lord Methuen, katerega so ravnokar premagali in ranjenega vjeli hrabri Buri, pripoveduje v francoskem listu „Paris Nouvelles“ objavljeno pismo nekega kanadskega prostovoljca, ki se je nahajal v Methuenovi armadi. „Prvi mesec“, piše ta prostovoljec, ko smo odšli iz Buluvaja, je bilo malo boja, ker se je lord Methuen zabaval le z uničenjem burskih posestev (farm) in vsega kar je bilo levega in rodovitnega na teh farmah. Vsako farmo, na katero smo prišli, smo popolnoma uničili. Vse smo poteptali, živino odhajali, vrtno nasade posekali in ko smo odhajali s farme, smo poslopja zažgali. Vse to smo storili pod poveljstvom Methuenovim po nalogu Kitchenerjevem, kateremu se zdi to jedini način kako hitro dokončati to tolovajsko vojno. Pet farm smo uničili v dveh dneh in kakih posestev! Vrtovi so bili polni najlepšega sadja, polja najboljših pridelkov. Vse je slo, vse je na tleh!“ — Taka je angleška kultura.

Boj s Tunguzi. — V Mandžuriji se je pojavil upor roparskih čet Tunguzov. Vršilo se je že več bojev ruskih vojakov s temi roparji. V okraju Mukden je ruski general Dobronramov razgalil dve četi Tunguzov po 1000 in 600 mož, v katerih bojih je bilo ubitih nad 100 Tunguzov. Ti roparji so jako nevarni imetju in življenju, požigajo kar cele vasi in moré prebivalstva. Ruska vlada skrbno zasleduje te roparje v Mandžuriji in je upati, da jih popolnoma iztrebi.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu ima svoj lastni dom! Srce mi kipi radosti. Do zadnjega hipa sem se bala, no, sedaj je gotova stvar: naš zavod! dobi svoj lastni dom! Želja, ki sem jo že davno gojila v svojem srcu, se je uresničila. S prva sem jo skrivala v srcu in nisem si upala izreči to do nikogar, ker mi je pamet pravila, da to so le sladke sanje, ki se ne uresničijo nikdar. No, te sanje sem vendar sanjala dalje, z mano so jih sanjale tudi druge rodoljubke, in glej: sanje so jele dobivati konkretnije oblike, nam pa se je začela, v nejasnih oblikah sicer, oživljati nada, da sanje morda vendar ne ostanejo le sanje za vedno...

Iz sanj so se porajale določne osnove, misel je dozorevala, a v najnovejši čas se je približala svojemu uresničenju. Ah, kako mi je blulo srce v radosti, ko sem

mogla vsklikniti: naš zavod dobi svoj dom, naš rod ob Adriji novo trdnjavo! In vendar, da-si je bila stvar gotova, sem se bala in tresla še vedno, da ne bi prav v zadnji hip prišlo vmes kaj nepričakovanega, ki bi strlo cvetje našega veselja. No, ko je bila pogodba podpisana pred notarjem, bilo mi je veselje nekaljeno od upov in dvomov in iz polne duše sem vriskala: dovršeno je!

Sedaj, ko smo storili ta važni korak, spominjam se zopet kaj živo, koliko nasprotstva je bilo, ko smo ustanovljale naš zavod! Bilo je vseh možnih prigovorov. Pa tudi zabavljice in zbadljajev ni manjkalo. „Kaj treba tega!“ „Kaj služkinjam naj bi snovali posebno društvo?“

In še potem, ko je bil zavod ustanovljen, je bilo kritike, zabavljanja. Malokateremu društvu se je menda bilo toliko boriti proti predsodkom in starokopitnosti, kakor se je bilo ravno zavodu sv. Nikolaja.

No, me pa nismo obupale, uverjene, da predsodki se morajo umakniti slednjič pametnemu spoznanju. In res: predsodki so se začeli umikati polagoma, izlasti, o so ljudje začeli spoznavati pravo bistvo, naloge in namene zavoda, ko so videli, da zavodu ni namen biti le navadna posredovalnica za službe, ampak zavetišče, pribežališče in vzgojevališče našim dekletom, bodočim ženam in materam! Tudi mož se je našlo, ki so umevali in upoštevali namen zavoda ter spoznavali njega korist in potrebo. Priznavali so, da isti sloni na pravi podlagi in da mu je pričakovati lepe prihodnosti.

Tem možem veljaj danes v prvi vrsti naša iskrena zahvala!

Oni so blagohotno slušali naše prošnje in jih uvaževali. Zasluge njihove ostanejo neizbrisne: na tem, da so slovenska dekleta v Trstu dobila svojo streho, svoj — dom! To so isti možje, katere vidimo povsodi na delu... na nesebičnem delu za razvoj naroda. Njim na celu on, ki je kakor mravlja, ki ne miruje nikdar, ki vedno misli, vedno snuje in — izvršuje, naš dr. Gregorin, potem dr. Rybář, I. Ulčakar in drugi. Izraz najgloblje hvalenosti naše naj vsprejme ves odbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“, te — skoro bi rekla — skrbne matere, ki svojim otročičem grade „domove“ na vseh koncih in krajih. Tudi dosedanega lastnika kupljenega „doma“ ne smemo pozabiti. Da-si nenašinec se je pokazal skrajno dobrohotnega in je se svojim postopanjem mnogo pripomogel, da se je mogla skleniti kupčija. Mož je upošteval človekoljubne namene zavoda in bi mogel služiti za izgled mnogokateremu slovenskemu županstvu.

Ker smo se bale, da nam „Tržaška posojilnica in hranilnica“ ne dovoli vse potrebne svote, smo se v stiski obrnile do vseh slavnih županstev po Slovenskem v trdni nadi, da nam vsaj kolikor toliko priskočijo na pomoč. Ali kruto smo bile prevarjene v tej nadi svoji. Od vseh županstev so se odzvala: iz Litije (ki se vsako leto odzivilje s primernim doneškom), iz sv. Križa na Vipavskem, iz Črnomlja, Cirknice, Nakla pri Kranju, Drožgoč na Štajerskem, Hrenovic in Loža pri Rakeku. Torej osem od vseh županstev po Slovenskem. Težko nam je bilo, da naša županstva kažejo tako malo zmisla za ustanovo, ki je koristna v veliki meri — respektivnim občinam samim, da niti ne govorimo o moralni in narodni pomembnosti iste za ves narod! Lahko bi skoro trdile, da je še malokatera občina na vsem Slovenskem, kateri ne bi bil že koristil naš zavod.

Me vršimo delo rodoljubja, delo človeškega usmiljenja. A ker nimamo sredstev, smo prisiljene apelirati do usmiljenih src, do čuta človekoljubja! Ako je zavod že toliko — lahko rečemo to — podaril dotičnim občinam, obvarovavši jih raznih stroškov za svoje pripadnice, a se občine kažejo povsem brezčutne za vse to: koliko vzvišeneji se nam mora videti oni drugorodec, ki nam zaupa 11000 gld., zadovoljuje se z intabulacijo na drugem mestu!!

Jaz ljubim svoj narod, a ravno zato, ker ga ljubim, me boli, da ravno njega prvi poklicani zastopniki, občinska zastopstva, kažejo tako malo zmisla za vzvišene plemenite namene — za korist naroda! Dajte, ganite se torej! „Dom“ imamo sicer, ali plačani še ni! Saj ne zahtevamo Bog ve koliko! Vsaka občina naj da po par goldinarjev, da bomo laglje nosile breme, ki smo si je naložile. Pomozite nam da se ne le ohrani, ampak da se bo dalje razvijal „dom“, namenjen hčeram naroda od vseh krajev domovine, zavetišče pred neštevilno nevarnosti velikega trgovskega mesta!

Vsem onim pa, ki so kakor si bodi pripomogli, da se je naša goreča želja uresničila, kličem še enkrat: Bog poplačaj stotero!

Zmagoslava.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Tržne cene.

	Za 100 kg.	
Kava: Santos . . .	K 190—	do 210—
„ Sandomingo . . .	270—	290—
„ Java	260—	280—
„ Portorico . . .	270—	290—
„ Ceylon	360—	380—
Slakdor	86 50	90—
Špeh	120—	150—
Petrolj v sodu . .	34—	—
„ zaboju	11 60	12—
Maslo surovo . . .	150—	160—
„ kuhano	200—	220—
Otrobi debele . . .	10 60	12 20
„ drobne	10—	11 20
Turšica nova . . .	12 80	14 40
„ za hrano	12 40	13—
Oves	17—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 33 60, št. 1 K 32 80, št. 2 K 32—,	
„ 3 „ 31 20, „ 4 „ 30 80, „ 5 „ 30—,	
št. 6 K 29—.	

Glavna

družbena trgovina

išče po slovenskih krajih zastopnike in potovalne opravnike (agente) proti plačilu in proviziji.

Ponudbe je oddati na pošti v Gorici pod št. 246 (poste restante).

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji, izdelujeta
vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,
„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporočata se toplotno svojim rojakom v mestu in na deželi.

„Centralna posojilnica“

v Gorici,

registрована zadruga z omejeno zavezo, sprejema hranilne vlege, katere obrestuje po 4% na vknjižbo po 5 1/2. Sprejema člane z glavnim deležem po 200 K in z opravnimi deleži po 2 K.

Daje posojila udom na osebni kredit po 6% in na vknjižbo po 5 1/2. Otvarja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za nalažanje in vračanje so na razpolago poslovalnice c. kr. pošne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštnih stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12. ure zjutraj v ulici Vetturini št. 9.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanje“ t. j. lenih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenici in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporočata p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25,
(v lastni hiši)

priporočata čistili duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Ceylon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Slakdor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidarskič & Valencič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanj po 5 Kg. na vse kraje.

Čebelno-voščene sveče

kilg. po 4-90 K
Za pristnost jamčim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu. Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Měd pitancec in navadni po zelo nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,
svečar v Gorici, ulica sv. Antona

Lepa priložnost!!

Radi pozne zimske sezone, prodajam sledeče zimsko blago

po lastni ceni

Volneno in bombažasto Jaeger perilo za dame, gospode in otroke.
Volnene in bombažaste rokavice „ „ „ „ „ „
Volnene in bombažaste nogovnice „ „ „ „ „ „
Čevlje za dom „ „ „ „ „ „
Volnene šerpe in rute. Kožuhaste ovratnike. Čepice za otroke.

I. Zornik v Gorici,

Gosposka ulica št. 7.

Edina slovenska zaloga vsih potrebščin za dame in gospode, gg. šivilje in krojače.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporočata
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brisinskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Gostilna

„Vinarskega in sadjarkega društva za Brda“
v Gorici, ulica sv. Klare št. 15

toči pristna bela in črna vina iz društvene kleti, in puntigamsko pivo. Postreže z okusnimi jedili. — Na razpolago so hlevi za živino in dvorišče za krogljanje. Za obilen obisk se toplotno priporočata svojim rojakom

Anton Gerbec,
gostilničar.

V pisarni Seitz-ove tiskarne nasproti semenišča v Gorici prodaja se po znižani ceni — 2 kroni 60 vin.

Veliki teden

in
Velika noč,

spisal profesor Andrej Marušič.

Knjiga se pošilja tudi po pošti po povzetju. Kdor pa denar že z naročilo vred pošlje, naj pridene še 20 vin. za vozni list.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, ozioroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotrdcih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florijanu v Kranju.

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade nala dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemali ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petitvrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Vedno in povsod jednaki.

Nameni, katere imajo vsenemški politiki z drugimi narodi, niso še nenemskim narodnostim dovolj znani. Zaradi tega se dogaja, da smatrajo nekateri Nemci za svoje odkritosrčne prijatelje, posebno kadar gre za to, da skupno zatirajo Slované.

V tem pogledu mnogo grešijo primorski Italijani in ne manj tudi Madžari. Jedni ko drugi so šli do poslednjega časa tako daleč, da so Nemcem na ljubo delali razne krivice Slovanom. Nemci so jim za to hvaležni, ker opravljajo mesto njih posel potujčenja Slovanov, a dejanske hvaležnosti Nemci tem ljudem zaradi tega ne izkazujejo nobene. Pač pa nasprotno in s tem podajajo dokaz, da imajo nasproti drugim nenemskim narodnostim iste namene, kakor nasproti Slovanom. V našem Primorju tega tako naravnost ne kažejo, ker se jim baje še ne zdi potrebno, pač pa nasproti Madžarom. V pojasnilo tega lahko služi sledeče.

Madžarska vlada je v nekaterih ogerskih mestih prepovedala nemški pouk v ljudskih šolah. O tej priliki so vsi pruski listi zaglasi huronski krik o „krivicah, ki se godé nemškemu jeziku in nemški narodnosti“ na madžarskih tleh, dočim ima na čisto madžarskih tleh madžarsčina vendar pravico državnega jezika. Toda isti nemški listi, ki so prelivali debele solze o krivicah proti nemškemu jeziku na Ogerskem, pa nočejo nič vedeti o tem, da se n. pr. na Dunaju ti sočim čeških otrok zabranjuje šolski pouk v materinščini; isti nemški listi nočejo nič vedeti o tem, da se v Prusiji na uprav krvoloven način preganjanje odrasle in otroke nenemške narodnosti ter se jim s krvavimi batinami ubija le „blazena“ nemščina. No, in ti listi nočejo naposled nič vedeti o tem, da se celo na izključno slov. tleh v Avstriji brutalno ponemčuje slov. otroke, kakor na Češkem in na slovenskem Štajerskem in Koroškem. Tu se torej vidi, da tem vsenemskim kričalcem v njihovem slučaju ni za pravičnost in človekoljubje, marveč za vse nekaj družega.

LISTEK.

Potovalne črtice z Ogerskega.

(Spisal M. Mihaeljev. — 1902.)
(Dalje).

Te topliške vode in zdravilske kopelji uplivajo na človeški organizem (telo) po svoji kemični sestavi. Topliške vode teh cesarskih kopelji spadajo k žveplenaštim vročim toplicam ter upliva njih zdravilna moč na človeške ude po kopanju, pitju in inhalaciji.

Vse te razne kopelji služijo raznim boleznim v ozdravljenju ali vsaj v polajšanju. Vendar pa utegnejo marsikaterim bolnikom postati tudi škodljive. Zato pa naj prej vsakdo, preden se odloči rabiti te ali one kopelji, vpraša skušenega zdravnika za svet, ter ga vboga. Ravno tako ni vse jedno, marveč škodljivo, ako se rabi kopelji s polnim ali praznim želodcem.

Vroče kopelji so v cesarskih kopeljih parne, blatne in tako imenovane kamne kopelji. V istih cesarskih kopeljih se rabijo v zdravilne namene v prvi vrsti vroče tonlice, no katerih gre botažnik

No, ti vsenemški listi gredo zares še dalje. Oni tam v nemškem „rajhu“ zahtevajo od svoje vlade, da ista nastopa proti — madjarizaciji „nemških“ krajevnih imen na Ogerskem in sicer iz ozirov na — kdo se nesmeje? — poštni promet; zahtevajo torej, da nemška vlada dela korake v korist Nemcem in njihovem jeziku v — tuji državi! A isti nemški listi pozabljajo pri tem, da se v nenemških, zlasti pa v slovenskih krajih naše države na vse kripilje ponemčujejo krajevna imena, kar gotovo ni v prilog slovenskemu poštnemu prometu. Da je Nemcem torej za vse drugo nego za pravičnost in enakopravnost, dokazuje tudi to, da ne črhnejo niti besedice proti madjarizaciji slovenskih in rumunskih krajevnih imen na Ogerskem ter proti zatiranju Slovanov in Rumunov na Ogerskem sploh. Značilno za namene Nemcev na Ogerskem je tudi to, da oni ne gredo roko v roki proti madjarizaciji z njihovimi trpečimi sodrugji Slovani in Rumuni, marveč da iste celo prezirajo in iščejo pomoči drugej, z u n a j avstro-ogerske monarhije.

Čeravno pa se ne more Madžarom dajati najmanjšega priznanja glede pravičnosti nasproti nemadžarskim narodnostim na Ogerskem, vendar se sme reči, da se njihovo postopanje glede Nemcev da v več nego v jednom oziru opravičiti. Nekatera mesta na Ogerskem imajo še iz prejšnjih časov nekako nemško lice, kajti trgovina, obrt in industrija so tu po precejšnjem delu v nemških rokah in tudi običaji so deloma nemški. To pa prihaja od tod, ker so Nemci kakor sploh na vse kraje, silili tudi na Ogersko v velikem številu, ker nomadizovanje (preseljevanje) je že v njihovi naravi. V zadnjih letih pa se sploh opaža močan pritisk nemškega naseljevanja na Ogersko, kjer navadno n a d o m e š č a izseljujoči se slovanski in tudi madžarski element. V kakem obsegu se to izvršuje, kaže najbolj torontalski komitat. Iz tega okraja, ki šteje danes 600.000 prebivalcev, so se tekom zadnjih desetletij izselili vsi Srbi, a na njihovo mesto so se naselili

H zdravju pomaga tudi piti isto vodo, bodi si čisto ali pa s soljo karlovih vari zmešano. Glede vsega tega, kakšna hrana je tu najbolj koristna, se ima vprašati za svet topliškega zdravnika. Poleg vsega tega je preskrbljeno topličarjem za kratkočasje. V veliki sobi je „čitalnica“, se ve da so samo mažarski in nemški časniki poleg par francoskih na razpolago. Topliški zavod ima tudi nad 80 snažnih sob za ugodnost topličarjev. Tu je ves konfort za veliko in malo gospodo. Kako ogroten prostor obsegajo posamezne plavne kopelji, se razvidi iz tega, da je na okrog 145 sobic za oblačenje in ves ta „vodnjak“ se napolnjuje vedno s čisto rudninsko vodo (27° C.). Ta je največja plavna kopel v Evropi, s katero se ne more nobena druga le od blizu primerjati. Na južni strani „vodnjaka“ je voda bolj plitva in je ta del namenjen onim, ki ne znajo plavati, med tem ko je drugod 2–4 metre globoka. Poleg tega vodnjaka je pa prostor za telovadbo z vso telovadno pripravo. Posebno lepa in velika je tudi plavna kopel za gospé, ktere pa se ve da jaz nisem videl, ki ima tudi 60 sobic za oblačenje in vseh teh kopelji, ki so

Nemci, katerih je danes v tem okraju že 270.000, torej 47 odstotkov vsega prebivalstva! Še malo let in ta okraj bode popolnoma nemšk. V očigled temu se pač ni čuditi, ako so se Madžari začeli bati in so nastopili proti vsenemški poplavi s strogostjo.

Nemcem ni nič za to, da Madžari Slované madjarizujejo, kajti dobro vedo, da narod, ki se je izneveril jedni svoji svetinji, pri prvi priliki menjava tudi drugo, kakor menjava — srajco. Ko bi madžarski zamorec storil svojo dolžnost in pomadjaril ogerske Slované, potem Nemci že vedo, kako plačilo mu odmerijo za to uslugo, — dasi iz previdnosti tega ne povedo.

Isto se zamore reči v pogledu na naše primorske odnose, kajti Nemec je vedno in povsod enak. Tu ne pomaga več nobeno drugo sredstvo, nego odločen skupen nastop vseh nenemških narodnosti proti vsenemški poplavi. V prvo pa se to tiče nas Slovanov, kajti nas ima vsenemška politika prve na svojem indeksu. Naša dolžnost je, da se nemške usiljivosti branimo na vseh koncih in krajih tako v trgovini in prometu kakor i v narodnem oziru ter jim ne popustimo v ničemer. Proti čelu in rogu vsenemške politike moramo nastopiti z vso parno silo, da ne podležemo.

Kako neizprosni so Nemci proti nam v svojih namenih, kaže pač najbolj zadeva češko-nemške sprave. Dasi so Čehi stavili jako vsprejemljive pogoje, Nemci nočejo slišati o njih in poudarjajo le svojo zahtevo glede nemškega državnega jezika. Čehi so stavili predlog, naj bi se uradni jezik vpeljal z ozirom na večino prebivalstva jedne ali druge narodnosti dotičnega sodnega okraja ter da morajo uradniki v češko-nemških okrajih znati občevati s strankami v njih materinem jeziku. Taki pogoji so vendar jako ugodni tudi za Nemce in lahko bi jih vsprejeli. Ako pa bi se branili tudi sedaj, vztrajati morajo Čehi na svojem stališču dokler ne izvojujejo zmage. Za Čehi pa moramo tudi Jugoslavlani delati na to, da si prej ko prej priborimo isto

Vsi ti utisi teh velikanskih kopelji so mi tako rojili po glavi, da sem šel po prvi-krat opravljenem kopanju ven, ter se sprehajal nekaj časa ob krasnih nasadih ob obrežju modre Donave, po kateri so pluli semtertje razni parniki in ladje. Po tem sem pa poiskal bližnje blagovališče, (restavracijo), katerih je več spadajočih h tem kopeljem, ki spadajo h III. okraju. Vstopil sem v eno na Kalvinskem trgu, (Kalvin-tér) ki se imenuje po tukaj stoječih kalvinskih cerkvi. Ta stavba je v primeri z drugimi lepimi katoliškimi cerkvami od zunaj prav neznatna; od znotraj je nisem videl, ker je bila zaprta, — tudi zvonik je nizek z enotnimi linami, vrhu katerega je videti majhen lesen križ. Na sredi tega trga je lep vodomet. Kalvinov trg je kraj, na katerem se steka najbolj živahen promet Bude.

Tukaj sem slišal govoriti švabsko nemščino celó vznike. Med Madžari je pa mnogo kalvinsko krivovero spoznavajočih, pa tudi Nemcev ali Švabov spada mnogo k njej. Tukaj je tudi postajališče konjskega tramvaja, ki prihaja in odhaja na vse kraje vsakih 5 minut.

jednakopravnost za svoj jezik. Nemci ne nehajo kazati se brezobzirne proti nam kjerkoli se čutijo dovolj močne, zato pokazati moramo tudi mi, da se zavedamo svoje dolžnosti!

Dopisi.

Iz Kanala, dne 13. marca. — Na dopis iz Kanala v 20. številki „Gorice“, blagovolite priobčiti sledeče pojasnilo:

V št. 20. napada dopisnik iz Kanala županstvo, da nalašč zavlakuje nove občinske volitve. Da bode č. občinstvo spoznalo, kako neopravičen je bil ta napad, objavim tu dopis županstva na sl. c. kr. okr. glavarstvo v tej zadevi.

Št. 96. C. kr. okrajnemu glavarstvu v Gorici.

15. t. m. potekla je triletna doba sedanjega kanalskega starešinstva. Da se priredi novo volitev, pripravlja si podpisano nov davčni izkaz vseh volilcev. Zaradi tega si vsa podpisani prošiti slavno isto, naj blagovoli — da se tako zaprečijo a priori morebitni rekurzi — dati točno odločitev glede naslednjega:

Izkaz davkov sestavljen bode na podlagi istih predpisanih za tekoče leto 1902; za občino Gorenja vas pa niso pri c. kr. davkarji predpisi še končani, in izvršeni bodo še le sredi meseca februarja. Ker pridejo v ta predpis tudi novi davki razdeljenih občinskih zemljišč, se bodo volilni imeniki zdatno razločevali od onih, ki bi jih sestavilo županstvo na podlagi davkov iz l. 1901.

Še večjo razliko v volilnih razredih bodo pa provzročili osebni in dohodninski davki, ako se imajo prištevati ostalim davkom v volilne namene, kajti vsled teh se bode I. volilni razred številno zelo skrčil, a III. pa neprimerno pomnožil.

Ker bi nastale gotove pritožbe, ako bi se vzeli za sestavo imenikov za vse občine davki iz l. 1902, a za občino Gorenja vas pa iz l. 1901, naj blagovoli slavno isto določiti, ali naj se sestavo imenikov počaka do konca februarja ali ne, in ali je všteti tudi osebni in dohodninski davek.

klical 1/4 budimskega vina po mažarski (iz Polyglotta Kuntza) reksi: „Pinczer, adjon valamit enni, es adjon valamit inni!“ To je: Natakár, dajte mi kaj jesti, in dajte mi kaj piti. Prinesel mi je vina (bor) in kruha (kinaret). Ko je pa hotel z menoj dalje govoriti po mažarski, tu sem bil takoj na koncu z svojo prisiljeno mažarsčino in sem začel govoriti z njim po nemško. Ta natakár je govoril in izrekal nemščino prav dobro; zato sem se čutil in ga pohvalil, da zna tako pravilno nemščino govoriti, ne kakor drugi Mažari, ki imajo poseben naglas. Na to mi je ves prijazen odgovoril, da saj on ni Mažar, četudi govori mažarski, marveč da je Slovak! V Budapešti živi veliko število Slovakov, Hrvatov in Srbov, ali koliko jih je prav za prav, tega ne pové mažarska statistika ljudskega štetja. Saj cel oddelek mesta Bude v I. okraju je obljuden od Srbov, ktere zovejo Mažari „Rajcen“. Tu se tiska tudi njih srbski dnevnik s cirilico „Zastava“, ktero sem videl večkrat čitati gospodo clo v tramvaj-vozovih in sem jo imel tudi sam v rokah, ktero mi je dal en sopotnik-Srb pogledati. Tu imajo Srbi tudi svojo cer-

prstenobarvno Khaki-uniformo. Vsled tega jih angleški vojaki niso spoznali in se je pripetilo, da so Angleži streljali sami na svoje tovariše, meneci, da so Buri in so tako še olajševali poslednjim zmago. — V Londonu je ta novi poraz angleške vojske napravil mučen utis. V dan 8 t. m., ko je došlo brzojavno poročilo iz Afrike, se je zbiralo pred uredništvij listov na stotine oseb. Med ljudstvom pa je zavladala velika nevolja nad vladnimi krogi, ker so isti slepili javnost, da je vojna že končana. Razni listi se čudijo, kako so mogli Buri izvojevati tako zmago in sodijo, da to ni bil le nesrečen slučaj, marveč da je bil posledica nezmožnosti angleške vojske. Najnovejša poročila javljajo, da je lord Methuen v nevarnem položaju. Ker ni bilo nobenega zdravnika koj pri rokah, se je rana shujšala in mu bodo morali odrezati nogo. Lady Methuen, njegova soproga, ki je bila na potu v Madejro, se je vrnila v južno Afriko k svojemu soprogu. A težko da ga še dobi pri življenju. Buri so sicer sporočili Kitchenerju, da vrnejo Methuena le tedaj ako jim on vrne Kruitzingerja, oziroma, da ga ne izpustijo prej da neha vojna. Čuje se pa, da so ga že vrnili in s tem spravili Angleže v veliko moralno zadrego zaradi Kruitzingerja.

O Methuenu pišejo, da je bil za Kitchenerjem najzmožnejši angleški poveljnik, angleško časopisje pa se strinja v tem, da je ustrelil velikega kozla, ko se je dal zalotiti od Burav. Poslednjim je zra-stel zdaj še bolj pogum in pričakovati je, da izvojujejo še v kratkem več zmag nad Angleži.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tuma, naj trditev, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokaže ali pa javno prekliče. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“. Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Imenovanje. — Minister za nauk in bogočastje je imenoval g. Jos. Gasserja, ki je do zdaj le začasno vodil tukajšnje c. kr. realko, pravim ravnateljem.

Nova stolica v goriški bogoslovnici. — V centralnem semenišču so ustanovili stolico za modroslovje. Za profesorja je imenovan dr. Fr. Žigon. — Za suplenta dogmatike pa je imenovan dr. Tarla.

Za „Šolski Dom“ je došlo denarničarju: Mesečni doneski za februar: Gg. V. Bežek 2 K; L. Bolko 2 K; J. Čebular 2 K; Fon Jos. 2 K; Ant. Gerbec 2 K; Ant. Jerkič 2 K; Fr. Finžgar 4 K; Jernej Kopač 10 K; Al. Kovačič 2 K; Ant. Koren 2 K; dr. Fr. Kos 5 K; Jos. Kavčič 2 K; Jos. Ličan 2 K; Ivan Mercina 2 K; Mih. Gabrijelčič 2 K; G. Novak 2 K; „Krojaška zadruha“ 20 K; S. Premrou 2 K; dr. Papež 2 K; Ivan Pirjevec 2 K; dr. Jos. Pavlica 2 K; Fr. Setničar 2 K; Fr. Sivec 2 K; Ant. Santel 5 K; M. Simon 2 K; Ferd. Terkuč 2 K; And. Tabaj 2 K; Anton Fon 2 K. — Skupaj 91 K. — Za mesec januar so darovali isti gospodje ravno toliko, izvzemši prof. Žnidarčiča, ki je plačal za isti mesec 4 K. — Denarničar je dobil še od gosp. Križniča, trgovca in posestnika v Kanalu 10 K.

Našemu upravnistvu je došlo: Štefa Kinderčev 20 K; na izzivanje Kinderčevo podaril X. 10 K; preostanek neke „cehe“ 1 K.

Vsem rodoljubnim dvoroalcem naj-srčnejša zahvala!

Deželnozborske dopolnilne volitve. — V tolminskem volilnem okraju je nadalje zmagala „Slogina“ stranka: na Št. Viški gori s 4 vol. m., v Breginju s 3 vol. m., na Libušnjem s 3 vol. m., v Kedu s 3 vol. m., v Drežnici z 2 v. m., na Livku z 1 v. m., na Trnovem z 1 v. m.

Dozdaj je na Tolminskem za „Slogo“ že izvoljenih 39 vol. mož, torej nad polovico.

„Sloga“ ni postavila za sedanje volitev nobenega kandidata, marveč je prepustila volilem, da se dogovorijo zanj toliko na Krasu, kakor na Tolminskem. Ni dvomiti, da volilci, naši pristaši, se zedinijo in da ukrenejo to, kar je v sedanjih okoliščinah najbolješe.

Ponovni izbori — Komenjski župani

listu nekega „popravka“, katerega nam je poslalo celo — priporočeno. Komensko županstvo je v smislu § 19. tisk. zak. od nas zahtevalo, da priobčimo popravek. Če se kdo sklicuje na postavne predpise, in na podlagi teh kaj zahteva, potem morabitotudi postavno opravičeno, ali da govorimo z drugimi besedami: ako zahteva kdo, da se mu v listu popravek priobči, ima do te zahteve le takrat pravico, kadar oblika popravka popolnoma odgovarja postavnim predpisom. Če nam torej pošlje kdo popravek, čegar oblika popolnoma odgovarja postavnim določbam, potem ga tudi sprejmemo, ker ga sploh moramo sprejeti. Drugače pa je mesto za popravke — uredniški koš! Posebno pa še, če ni namen popravku popravljanja, marveč žaliti. O da! Prejeli smo že mnogo popravkov, ki so vsi začeli z besedami: „v smislu § 19. tisk. zak. itd. itd.“; prejeli smo jih mnogo, pravimo, celo od „prvih naprednih kapacitet“ kakor je dr. Tuma, A. Gabršček itd. itd., a romali so v koš, ne da bi se kdo s tožbo proti nam oglašil. In tako hočemo tudi vedno postopati s popravki ki začnejo z besedami: „v smislu § 19. tisk. zak. zahtevamo“, ako ne bode oblika teh popravkov popolnoma odgovarjala postavnim določbam. Ako se nam pa kaj pošlje s prošnjo, da objavimo resnici na ljubo, ker morebiti ni bilo v kaki naši notici ali v kakem dopisu to, o čemer se je pisalo, popolnoma tako navedeno, kakor se v resnici nahaja in če temu ni drugi namen nego samo ta, da se resnica dokaže, — to pa velja seveda vedno le glede dejstev — potem smo vedno pripravljeni sprejeti take popravke, kar dokazuje n. pr. baš današnji dopis iz Kanala.

Kurat Rojec — v preiskavi. — Vše pol leta se govori po goriški okolici, da se je vložila proti g. kuratu Rojcu iz Bilj neka ovadba pri državnem pravdniku radi poneverjenja pri „Ljudski opekarni v Biljah“. — To govorico so razširili najbolj goriški in biljenski naprednjaki, ki komaj čakajo prilike, da bi vdarili po kuratu Rojec-u. Ovadbo je vložil nek srborit prepirljiv človek, bivši član „Ljudske opekarni“, podpiran po dr. Tumi in Tončku Savniku, češ, kurat Rojec je poneveril 200 gl.; osleparil za dva milijona opeke. — Preiskava je pa jasno dokazala kuratovo nedolžnost in drž. pravdnistvo ni našlo vzroka postopati proti g. kuratu. — Iz ovadbe in preiskave se je spoznalo le politično nasprotstvo. Dr. Tuma je res mislil, da se bo mogel znesti nad kuratom Rojec-em; toda skupil jo je tudi ta pot. — Dr. Tuma ima tudi dober nos. „Ljudska opekarna“ se lepo razvevita pod vodstvom kurata Rojca in to boli naprednjake, kajti pri opekarni bi bil lahko kak uradnik, ki bi prižgal luč naprednjaškega evangelija v Biljah; pri „Ljudski opekarni“ bi se dalo tudi kaj vdobiti za naprednjaške namene. Biljenski zaupnik naprednjakov bi lahko zajemal iz društvene denarnice, tirjal pri raznih odjemalcih, saldiral račune — in vse bi šlo po naprednjaško, da ne bi bilo kurata Rojca. — Naprednjaki so upali, da bode kurat Rojec prišel v zapor — a sedaj so osramočeni s svojim vodjem pred vsem svetom. —

Iz Livka se nam piše: Dne 12. marca bila je volitev enega volilnega moža na Livku. Odločil je žreb za našo stranko. Vzdignil je listek „naš mogočni župan“ ugodno za „Slogo“, neugodno za svojo stranko. Tako je prav. Tudi pri nas smo začeli napredovati v pravem pomenu besede. Le tako naprej zavedni Livčanje!

Huda nesreča. — V četrtek okolo 11. ure predpoludne pripeljala sta se čez živinski trg 16-letni Anton Jarc in 15-letni France Žizman na vozu, v katerem je bil vprežen eden konj. Na trgu „del Christo“ se pa konj splašal ter dirjal v divjem begu po ulici Vetturini. Pri hiši štev. 17 pa podere na tla dve ženski in sicer 64-letno Nemec Marijo in 23-letno Marijo Štokelj, obe iz Vrtojbe. Marijo Nemec prenesla sta vso krvavo neki Žigon in Medvešek v Gruzovinovo hišo, kamor je kmalu za tem prišel dr. Bader ter ji podelil prvo zdravniško pomoč. Potem pa so jo prenesli v bolnišnico, kjer se nahaja v jako nevarnem stanju. Zlomljeno ima namreč levo roko in pobita je hudo po glavi. Druga nesrečnica, ki se nahaja v blagoslovljenem stanju, ima zlomljeno desno roko. Obvezali so jo najprej pri čevljarju Vodicarju, potem pa so jo prepeljali domov v Vrtojbo.

Na pol mrtvega so našli v ponedeljek zjutraj v Kronbergu na neki senožeči 29-letnega Franceta Jamščka. Prenesli so ga domov in umrl je poslednjo raztelesil in je zdravniška preiskava do-

gnala, da si je mož pri svojem padcu črepijo tako poškodoval, da je moral vsled tega umreti.

Polovico roke odrezal. — Andr. Tušar iz Tribuše, je rezal slamo za živino. Po nesreči potisnil je levo roko preveč pod rezilo ter si na ta način odrezal polovico roke s prsti vred. Prepeljali so ga v tuk. bolnišnico in tu so mu morali odrezati roko.

Ranjen. — Ko se je vračal 21-letni Krist. Cigoj iz Gojač iz gostilne domov, napadel ga je neki nepoznani človek z nožem ter ga težko ranil nad desnim očesom, tako, da so ga morali prepeljati v tukajšnje bolnišnico usmiljenih bratov.

Anarhisti v Kormnu? — V noči od torka na sredo so v Kormnu aretirali sedem oseb, ki so baje na sumu, da so anarhisti.

Aretirali so dne 5. t. m. v kapucinski cerkvi v Gorici tatu, ki je pred kratkim, kakor smo že poročali, pokradel v stolni cerkvi razne reči: Imenuje se Franc Verdov, star 20 let, doma od sv. Jurija na Štajerskem. Udal se je, da je že lani dne 29. febr. ukradel zlato verižico v kapucinski cerkvi, da je lani dne 13. avg. odnesel iz cerkve na Kostonjcevi razne reči v vrednosti 2000 K. in da je pred dvema letoma okradel cerkev Mariahilf na Dunaju. Zdaj je hotel v kapucinski cerkvi okraati Mater božjo.

Ostrupljena ka-li? — V Vipavi je umrla nagle smrti žena mizarja Marija Butkovič. Ker se zdi ljudem ta nagla smrt iz več vzrokov sumljiva, se je začela preiskava.

Lep sin. — Posestnica Marija Repič iz Šturij, je poslala svojega sina Andreja v neko hranilnico, daviš mu 90 K ter hranilno knjižico z naročilom, da ta denar naloži v hranilnico. Sin se vrne domov s knjižico ter jo izroči materi. V knjižici je bilo zapisano, kakor da bi bil sin zares položil tistih 90 K v hranilnico. Čez nekaj časa potem odide sin z doma. Kar dobi mati pismo iz Turina, v katerem jej naznanja sin, da se nahaja v bolnišnici ter jo prosi, da mu pošlje 30 K za pot. Mati vzame knjižico in gre ž njo v hranilnico, da bi vzdignila 30 K; tam pa zve, da onih 90 K ni bilo nikdar vloženo in da je bilo potrjilo v knjižici ponarejeno. Dotični uradnik je stvar naznanil policiji.

Ponudbe za bohinski predor. — Pretečeni petek je potekel termin za vlaganje tozadevnih ponudb. Prišle so štiri ponudbe, vsaka je vložila 1 milijon kron varščine. Ponudbe so različne. Vlada je baje proračunila stroške za predor na 18 milijonov kron ter name-rava prevzeti delo v lastno režijo, — ako se ne najde noben cenejši ponudnik. Največ upanja imata podjetnika Ceconi, Gross in Co., da dobita delo na svojo združeno ponudbo.

Tolminsko „Sadjarsko društvo“ bode imelo v nedeljo 16. t. m. po večernicah ob 2 1/2 uri popoldne v šolskih prostorih kmet. shod s kratkim poukom o sadjarstvu.

Glasba. — Novi akordi. Štev. 5 zbornika za vokalno in instrumentalno glasbo ima naslednjo vsebino: 1. Romanca za klavir, zl. Jos. Prochazka. Nekateri glasbeniki, kojim so prišli naravno nadahnjeni Haydn, sladki Mozart in Titan glasbe, Beethoven v meso in kri, so strastni sovražniki novi, secesionistični moderni glasbi, katera se je porodila po vseh Wagnerjeve dramatične glasbe. So pa še drugi glasbeniki, ki veselo pozdravljajo novošegno glasbo, v kateri se čuje čudovito vrvenje glasov. Interpretant take glasbe je Prochazka, ki ima za klavir velike zmožnosti in prav zato je tudi vsak njegov komad za klavir velike vrednosti. Tirjajo pa Prochazkovi umotvori naravnost izurjenega igralca. 2. Pozabil sem mnogokaj, dekle. Pesem za en glas in klavir, zl. dr. B. Ipavec. Skladatelj je dokaj duhovito izrazil besedilo. Čuditi se je vedno mlademu in originalnemu starčeku, ki prinaša, rekel bi vedno duhoviteje skladbe med svet. Da bi on stvari ne pogodil, bilo bi tako čudno, kakor bi bilo čudno, ako bi bilo v našem mestu zaporedoma dva dni lepo vreme. 3. Gondolirjeva pesem, za ženski zbor, zl. Fran Gerbič. Odveč bi bilo hvaliti umotvor znanega in zaslužnega slovenskega skladatelja, saj se itak vsaka njegova skladba sama priporočuje. 4. Valček iz dramatične romance „Stara pesem“; za klavir zl. Viktor Parna. Vesel, melodiozni in lahki valček se bo takoj povsod priljubil. 5. Himna za mešan zbor in orgle, zl. Jos. Ipavec. V vsakem obziru vrla in mogočna skladba trpi nekoliko na prepolnih akor-

Fughetta za klavir, zl. Emil Komel. V kontrapunktiki je skladatelj mojster; zato pa je fughetta prav dobro pogojena. 7. Misli, za en glas in klavir, zl. dr. Gojmir Krek. Skladatelj zna izborni izraževati čutila, in je izvrsten glasbeni slikar. 8. Zapuščena, za moški zbor, zl. Emil Adamič. — Glasba v tej pesmi izražuje prav dobro poudarjanje, strast, jezo itd. Vrla skladba!

Slavnemu uredništvu in posamnim skladateljem je čestitati na nepričakovanih uspehih.

D. Fajgelj.

Sladkor bo boljši kup. — Znano je, da ni sladkor v nobeni državi tako drag kakor v Avstriji. Tržna cena je najmanj 42 kr. Vrednost kilogramu sladkorja pa je v istini le 14 do 15 kr. Pri tem si vzame država užitnino 19 kr. pri kilogramu, tovarnarji pa 9 kr. Ako se pre-računi poraba in izvoz sladkorja, vidimo, da dobi država vsako leto 65 milijonov kron, bogati tovarnarji pa 62 milijonov kron.

Da bi tuji sladkorni izdelki ne mogli tekmovati s cenami domačih proizvodov, nalaga se na uvoz n. pr. nemškega in angleškega sladkorja visoka carina.

Avstrijsko ljudstvo je v tem oziru mnogo trpelo. Zdaj čujemo, da se bo 1. sept. 1903 znižala carina na 6 frankov in da se odstranijo vse premije. Tako je upati, da se v bodoče dosežejo nekoliko pravičnejše cene sladkorju.

Občinske volitve na Voloskem. — Te dni se vršijo na Voloskem občinske volitve. Italijani, ali prav za prav hrv. renegatje, podpirani iz Poreča so se trudili, da bi tamošnje ljudstvo zbegali ter ribarili za-se v motni vodi. Pa brez kakega uspeha! Kajti v III. razredu zmagali so Hrvatje in se nasprotniki niti niso upali udeležiti se volitve. Istotako je zmaga zagotovljena Hrvatom tudi v I. in II. razredu.

Koliko imajo države dolga? — Kako naglo naraščajo dolgovi evropskih držav, kaže sledeči primer. Francija je imela leta 1870 (vsled vojne z Nemčijo) dolga 13 milijard (13 tisoč milijonov) frankov, danes ga ima že 25 milijard, vkljub temu, da je vlada konfiscirala cerkveno premoženje. Nemčija je imela pred 30 leti 330 milijonov mark dolga, danes ga ima 2468 milijonov, k temu pripade še dolg posameznih nemških držav v znesku 10 milijard in 752 milijonov mark. Anglija ima 12.850 milijonov in angl. kolonije 10.496 milijonov in sicer brez onih, ki jih je povzročila burska vojna.

Angleško divjaštvo. — O lord Methuenu, katerega so ravnokar premagali in ranjenega vjeli hrabri Buri, pripoveduje v francoskem listu „Paris Nouvelles“ objavljeno pismo nekega kanadskega prostovoljca, ki se je nahajal v Methuenovi armadi. „Prvi mesec“, piše ta prostovoljec, ko smo odšli iz Buluvaja, je bilo malo boja, ker se je lord Methuen zabaval le z uničenjem burskih posestev (farm) in vsega kar je bilo lepega in rodovitnega na teh farmab. Vsako farmo, na katero smo prišli, smo popolnoma uničili. Vse smo poteptali, živino polovili, vrtno nasade posekali in ko smo odhajali s farme, smo poslopja zažgali. Vse to smo storili pod poveljstvom Methuenem po nalogu Kitchenerjevem, kateremu se zdi to jedini način kako hitro dokončati to tolovajsko vojno. Pet farm smo uničili v dveh dneh in kakih posestev! Vrtovi so bili polni najlepšega sadja, polja najboljših pridelkov. Vse je šlo, vse je na tleh!“ — Taka je angleška kultura.

Vsenemško gibanje v Avstriji. — Vlada v Hessen-Darmstadtu na Nemškem je poslala nemškemu „Schulverein“ v Avstriji 200.000 mark podpore v svrhu ponemčenja nenemških krajev v naši državi. Vsled tega je češki poslanec Hořica v seji državnega zbora 11. t. m. vprašal vlado, ali namerava nastopiti proti „Schulverein“u, ki je prava negacija Avstrije.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu ima svoj lastni dom! Srce mi kipi radosti. Do zadnjega hipa sem se bala, no, sedaj je gotova stvar: naš zavod dobi svoj lastni dom! Želja, ki sem jo že davno gojila v svojem srcu, se je uresničila. S prva sem jo skrivala v srcu in nisem si upala izreči je do nikogar, ker mi je pamet pravila, da to so le sladke sanje, ki se ne uresničijo nikdar. No, te sanje sem vendar sanjala dalje, z mano so jih sanjale tudi druge rodoljubke, in glej: sanje so jele dobivati konkretnije oblike, nam pa se je začela, v nejasnih oblikah sicer, oživljati nada, da sanje morda vendar ne ostanejo le sanje za vedno...

Iz sanj so se porajale določne osnove, kako mi je plulo srce v radosti, ko sem

Ob enem prosil podpisani, naj slavno isto sem pošlje okrožnico v tej zadevi z dne 6/12 1876 št. 10807, ker se tukaj ne nahaja med spisi.

Županstvo v Kanalu, 22/1 1902.

Na to dobilo je županstvo od slavnega c. kr. okrajnega glavarstva že dne 24/1 pod št. 1418 sledeči odgovor:

„Reševaje tamošnje vprašanje z dne 22. januarja 1902 št. 96 se opozarja, da se imajo sestaviti volilni imeniki na podlagi sedanjega davčnega stanja, zato naj se počaka s sestavo, dokler ne bodo davki predpisani tudi za davčno občino Gorenja vas; osebni in dohodninski davki sta direktna ter prideta v smislu § 1 o. v. r. pri sestavi imenika v pošte. Zaželeni prepis okrožnice dno 6/12 1876 št. 10807 se pošlje v prigribu.“

M. Zega, župan.

Dostavek uredništva. — Sprejeli smo ta dopis, ker je popolnoma stvar in ker nečemo sploh nikomur delati krivice.

Sempas, dne 13. marca 1902. — (Razdelitev županstva.) Dne 10. in 11. t. m. smo imeli tukaj glasovanje za razdelitev županstva. Ker pa je ravno bilo prav lepo vreme in ljudje niso imeli časa udeležiti se glasovanja, udeležilo se je glasovanja le malo število volilcev, kar nam pokažejo tudi številke. Izmed 745 volilcev III. razreda, udeležilo se je glasovanja le 189, od teh je glasovalo 184 za razdelitev, 5 pa proti razdelitvi; izmed 125 volilcev II. razreda se je udeležilo glasovanja 62 in ti so glasovali enoglasno za razdelitev; izmed 27 volilcev I. razreda, udeležilo se je glasovanja 14, od teh je glasovalo 13 za razdelitev, 1 pa proti razdelitvi.

Po teh številkah se lahko razvidi, da se je glasovalo skoro enoglasno.

Skoro vsi občinarji, razun par iz Sv. Mihaela so težko čakali na to glasovanje, ker do sedaj niso mogli občinski moške priti do sloge, kar pa je glavno v občini in občina je tako rekoč nazadovala, kajti: kjer je sloga, tam je moč, kjer je moč, tam napredek.

Tako bomo imeli ravno zaradi nesloge mesto enega, kar štiri županstva in sicer: Šempas, Vitovlje in Osek, vsak svoje, Ozeljan in Sv. Mihael spet svoje.

Vendar ima sedaj zadnjo besedo še vlada, katera pa upamo, da se ne bo protivila tako ogromni večini občinstva in da potrdi razdelitev županstva.

Nekateri sicer računajo, da bodo imele nove občine več stroškov z razdelitvijo, a na to ne mislijo, da ako bo sloga v županstvu, bo toliko lažje delovanje, kar je pa več vredno nego vsi stroški in dobički.

Kakor so pa pokazali računi nekaterih mož, kateri se v tem razumejo, ne bodo tudi stroški tako veliki, a računati se ne sme površno, ampak natančno. Sicer pa ne rečem, da bodo imele vse nove občine dobiček z razdelitvijo, a kolikor sem poizvedel, Šempas ga bode imel gotovo. In radi tega so bili Šempasci tudi najbolj vneti za razdelitev. A ta dobiček pustimo pri miru, ker glavni dobiček je to, da bo vsak lahko gospodaril na svojih tleh.

Novim županstvom pa dal Bog obilo sreče in složnega delovanja.

Iz Rodika. — V „Primorcu“ z dne 28. februarja t. l. št. 9. (kako čujem, tudi v „Soči“) dal je spisatelj dopisa „Iz nakelske županije“ duška svojemu zagrizenemu sovraštvu do „nunccev“ in njih „podreptic“. — Dopisnik, znani risač, narisal je v tem dopisu del svoje duše. V celem dopisu ga ni resnične stavke — tudi onega o Hunih z ozirom na stoletje ne — razun naslova. Ves mrgoli laži, zlobnih napadov, ostudnih natolcevanj in podlih podtikanj. Zdi se mi, da se je dopisnik, ko je prenašal svoja blaga čuvstva na papir, ogledoval v zrcalu. Vse, kar je ondi pisano zoper mene, č. g. kapelana Krančiča in poštene

tukaj pribil na rovaš dopisniku „Pri-

moreca“. A čast mojega stanu, in spoštovanje do stanu, kateremu pripada dopisnik, v katerem imam najboljših prijateljev in znancev, v katerem sem sam nekaj časa deloval brezplačno in sicer v zelo neugodnih okoliščinah, braniti mi posluževati se malo častnega sredstva, s kojim dopisnik sramoti svoj lastni stan. Ostudnih napadov na svojo osebo in laži ne bom odbijal, ker so jih obso-dili z njih dopisnikom vred vsi pošteno misleči ljudje, tudi pristaši napredne stranke, ki me poznajo, v kolikor se niso popolnoma naravno sprijeli. Glede onih „hudomušnih Rodičanov“ sem trdnega prepričanja, da ta „hudomušnež“ ni nihče drug, kakor dopisnikov tovariš, čegar zibelka pa je tekla sicer bliže Rodika, kakor moja, a v Rodiku ne in kateri bi bolje storil, da pometa smeti pred svojim pragom. — Toliko glede moje osebe.

Dolžnost pa me veže, da se potegnem za svojega sobrata in kapelana, č. g. Krančiča, in za svoje poštene župljane-kmete Cerkevnik-Belaja, Grandič-Anžina, Grandič-Matica in Dolgana. Dopisnik „Prim.“, čegar izvor izdaje beseda „nunc“, je počastil č. g. kapelana s sebi sicer priljubljenim, a med pametnimi ljudmi nečastnim naslovom „pijanček“. Vprašam dopisnika, od kdaj je g. kapelan „pijanček“? Meni je celo ležeče na tem, da to izvem, da bi mogel potem resnično sporočiti mojim predpostavljenim o svojih kapelanih. Toda imam opravičen strah, da tega dopisnik „Prim.“ ne stori, ker je napisal in odposlal dopis na dan volitve, torej na dan, ko je nanj uplivalo ne-le vino, od katerega se pusti po svojem lastnem priznanju večkrat premagati, temveč tudi zmaga nad „nunci“, katerih pa niti blizu ni bilo, ker se niso hoteli vnovič izpostavljati surovim napadom nekih „omikancev“. Na shodu v Katičah lansko leto je šel neki „liberalec“ po vzgled „duhovnikov-pijancev“ v pazinski samostan z namenom, da bi osmešil pred ljudstvom mene in gosp. kapelana in najin stan. — Čudno! Iti v Pazin iskat, kar je tako blizu! Zakaj pa ni takrat dopisnik „Prim.“, ki je bil tudi navzoč, namesto ljudem neznanega patra navedel za vzgled vatoveljskega „nunca“, katerega ljudstvo tukaj dobro pozna? Saj bi bil s tem bolje dosegel svoj namen! O kako rad bi to bil storil, ko bi bil imel povoda! Ako pa ni imel povoda takrat, ga ima še manj danes, in ostane v mojih očeh podli obrekovalec, dokler ne dokaže resnice. Glede ostudnega natolcevanja in nespodobnosti, ki jih poltika „Prim.“ dopisnik č. g. kapelanu, sklicujem se — vsaj do zdaj — na spričalo vseh vatoveljskih kapelanistov, razun morebiti dopisnikovega tovariša, katero spričalo ožigosa po vrednosti lažnjivega dopisnika.

Poštenih, značajnih mož-kmetov, katerih priimek sem navedel gori, ne branim pred zaničljivim smešenjem in obrekovanjem dopisnikovim samo jaz in ljudje katoliško-narodne stranke, ampak vsi naprednjaki, ki te može poznajo. Da „Primorčev“ dopisnik laže, obrekuje in smeši te poštene kmete, ko piše o „porcijonih“, potrdi sam gostilničar, g. Mahorčič, pristaš napredne stranke. Da so može poštene in značajni, potrdi mi gotovo tudi g. Muha, g. Dujec, nakelski župan, gg. Obersnela itd. Celo sam dopisnik mora to priznati, ako ni popolnoma zaslepljen od strankarstva. Da so ven in ven poštene in samostalni može, dokazuje tudi to, da so trije izmed njih starešine „napredne“ nakelske občine. (Cerkevnik-Belaj že veliko let, Grandič-Anžin in Dolgan). Ako bi bili nevedni in nepošteni, bilo bi to sramotno za celo občino, ki jih je volila. Edini greh, ki ga imajo ti in še drugi može v očeh „Prim.“ dopisnika, in katerega jim tudi ne more odpustiti je ta, da so trdni, značajni, samostalni, poštene katoliški može, da delajo neustrašeno po

senje in zaničevanje „Prim.“ dopisnika

in njega vrednih pomagačev, da ne prodajo svojega moštva za malo vina, sploh da nočejo biti slepo orožje „Prim.“ dopisnika.

Edini pomislek bi bil glede Dolgana, katerega mi je dopisnik že večkrat očital. Jaz Dolgana nisem poznal do dne, ko je bil blagoslovljen v Škočijanu sv. križev pot. Dan prej sem ga videl, ko se je trudil, da bi se čim dostojneje in slovesneje obhajala ta redka svečanost. Na moje vprašanje, kdo je ta mož, izrazil se je o njem „napredni“ učitelj g. Štrekelj, da ni mogel bolje, ter mi ga opisal kakor vzornega, premožnega, poštenega in modrega gospodarja in moža, kakoršnih je ondi zelo malo. Kakor takega sem Dolgana poznal, in tak je Dolgan še danes. Če je razun tega še pobožni kristjan, to mislim, da ni ravno velika napaka, ako ne morebiti v očeh „Prim.“ dopisnika.

Namen dopisniku „Prim.“ je očiten, da bi namreč z zaničevanjem in smešenjem odvrnil ljudstvo od kat.-narodne stranke. Do zdaj se mu je žalibog njegova nakana deloma posrečila, ker mnogo kmetov iz praznega strahu pred napadi in zasmehovanjem „Prim.“ dopisnika se je pustilo omajati v svojem prepričanju. Toda upam, da uprava na način privede pošteno ljudstvo k spoznanju, da pod takimi voditelji, kakor je „Prim.“ dopisnik, ne more pričakovati boljše prihodnosti. — Toliko v odgovor na odnosni dopis v „Primorcu“ in „Soči“.

Rodik, 12. marca 1902.

Jos. Elsnic, župnik.

Politični pregled.

Državni zbor.

V ponedeljkovi seji poslanske zbornice je naučni minister Hartel odgovarjal na interpelacijo posl. Robiča, katero je stavil 12. nov. lanskega leta v zadevi prenapolnjenih vsoprednic c. kr. državne gimnazije v Mariboru. Minister je priznal, da so vsoprednice res prenapolnjene, a rekel je, da ni bilo mogoče odpomoči temu nedostatku zaradi pomanjkanja učnih močij.

Potem je zbornica nadaljevala razpravo o proračunskih postavkah „vode in ceste“. Oglasil se je k besedi tudi furlanski poslanec dr. Antonelli ter tožil, da vlada premočno stori za uravnavo voda v Furlaniji. Govorili so o teh postavkah še razni govorniki. Ker ni prišel noben slovenski govornik na vrsto, predložil je v imenu Slovencev posl. dr. Stojan resolucijo glede uravnave voda v slovenskih pokrajinah. Vladni zastopnik, odgovarjaje raznim poslancem, povedal je mej drugim tudi, da so načrti glede uravnave Soče od njenega izliva v morje pa do Gorice že dokončani ter da se kmalu prične z delom. Ob enem je pa tudi opomnil, da se prično kmalu priprave, da se Soča od njenega izvira pa do njenega izliva sistematično regulira.

Ko je zbornica sprejela postavki „vode in ceste“ in je s tem dokončala razpravo o proračunu za ministersvo notranjih zadev, prišel je na vrsto proračun za deželno brambo.

Vsa potrebščina za deželno brambo znaša 60,823.851 kron. in sicer so se troški za osrednje vodstvo v zadnjih desetih letih podvojili ter znašajo za tekoče leto 1,428.400 kron. Za deželno brambo se proračunava 41,538.373 kron, za vojaške nabore 148.400, za vojaške ustanove 72.000, za vojaško policijsko stražo 333.451 in za orožnike 17,303.727 kron. L. 1892 so vsi troški znašali le 37 milijonov kron, a letos že 60,8 milijona kron. Vse pokritje tega poglavja pa znaša skupaj 854.578 kron. Poročevalec je baron Schwegel, ki je v svojem poročilu navel razne želje prebivalstva glede olajšav v vojaški službi. V tem oziru priporoča osek tudi 13 resolucij. Med drugimi priporočata Kaiser in Romanovič, naj vlada revnim vojakom, ki morajo hoditi k orožnim vajam, povrne potne troške. Dr. Starzynski zahteva, da vojna uprava za vojaške potrebe kar največ naroča naravnost pri poljedelcih in obrtnikih, kakor je to že v navadi na Bavarskem in Saksonskem. Dr. Hofmann zahteva v resoluciji, da vojna uprava predloži natančno poročilo o uporabi vojaških taks in da se za nižje, revnejše ljudstvo takse odpravijo, za imovitejše pa zvišajo. L. 1900 so vojaške takse znašale 2,297.226 kron, obresti od nabranega za

in sirote se je razdelilo 2,225.897 kron.

Imetje tega zaklada je koncem l. 1900 znašalo 49,991.890 kron.

V torkovi seji govoril je prvi posl. Biankini. Govoril je o raznih nedostatkih pri bosanskih bataljonih na Dunaju. Govornik je trdil, da mej temi vojaki znaša umrljivost že 60%. Bosanske vojske naj bi pošiljali v domače kraje, s čimer so tudi vsenemci zadovoljni. Na to je odločno grajal, da od vsakega orožnika v Dalmaciji zahtevajo popolno znanje nemškega jezika. Govornik torej meni, da hoče vlada Dalmacijo celo ponomčiti.

V sredo je bilo prvo branje vladnega zak. načrta zadevajočega dvamesečni proračunski provizorij. Ta načrt se je odkazal proračunskemu odseku, ki je o njem razpravljaj v četrtek in ga tudi sprejel. Potem se je nadaljevala razprava o proračunu za deželno brambo. V četrtek govoril je minister za dež. brambo Welsersheimb glede dveletne vojaške službe. Rekel je minister, da ako bi se ta hotela upeljati pri nas, potem bi morale odpasti razne druge olajšave kakor n. pr. jednoletna prostovoljna vojaška služba itd. itd., z jedno besedo: deželno-branski minister izjavil se je proti dveletni vojaški službi, češ da je najbolje, da ostanemo pri starem, ako se hočemo vzdržati glede vojaštva na tisti višini na kateri so druge države. Glede umrljivosti mej bosanskimi vojniki pravi minister, da znaša ista 6 odstotkov, a odstotek bolanih na jetiki da znaša 14% in ne 60%.

Proračun za deželno brambo je bil na to sprejet. Potem je začela zbornica razpravljati o proračunu naučnega ministerstva in sicer o postavki „centrala“.

Reforma tisk. zakona.

Kakor poročajo listi, predloži vlada še pred Velikonočjo drž. zboru načrt o preuredbi tiskovnega zakona s prosto kolportajo. Načrt bode baje še pred koncem zasedanja rešen v odseku in morda tudi v zbornici.

Novi deželni glavar v Dalmaciji.

Nj. Velič. cesar je imenoval dr. Vincencija Ivčevića novim deželnim glavarjem v Dalmaciji, a njegovim namestnikom dež. posl. Jos. Kulišića.

Veleizdaja v ruski vojski.

V hrvatskih listih čitamo, da so v Rusiji prišli na sled veleizdaji v katero je zapletenih baje več častnikov. Neki polkovnik Grimm, Nemec, ki služi v ruski armadi kot adjutant generala Pucinevskega, je že dolgo vrsto let izdajal Nemčiji ruske vojne načrte in druge važne vojaške listine. V zadnjem času pa je bilo delovanje Grimmovo preočito in tako je dobilo poveljništvo v roke neovrženih dokazov o veleizdajstvu. Grima so zaprli in bode najbrže ustrelen. Pri hišni preiskavi v njegovem stanovanju so dobili polno pismo, iz katerih je razvidno njegovo občevanje z Nemčijo.

Vstaja na Irskem.

Irška liga dela živahno za vstajo proti Angliji. V Londonu so zaradi tega jako vznemirjeni. Vojno ministerstvo je moralo tri bataljone Suffoltpolka, ki so bili namenjeni v južno Afriko, hitro poslati na Irsko. Po vsem Irskem vré, nemiri se množé in se je bati v kratkem splošne ustaje. Treba samo še, da ustane Indija, potem utegne angleški krutovladi skoro odklenkati.

Voja v južni Afriki.

V svoji zadnji številki smo na kratko poročali o novi velikanski zmagi Burov proti Angležem. Danes podajemo obširneje poročilo o tej veliki bitki. Ta bitka se je vršila na sledeči način. Minuli četrtek, t. j. 6. t. m. se je podal angleški poveljnik general lord Methuen s 800 konjiki, 300 pešci in 5 topovi iz Vryburga v Lichtenburg in se je nameraval naslednji dan združiti s četo 1300 mož pri Revifonteinu. Med Tevibothom in Palmith-Knilom pa zadene nanj zasledujoči ga burski general Delarey s svojimi oddelki Burov in sicer od treh strani h kratu. Napad se je izvršil na ta način, da so se Buri z vso silo zagnali na konjih v hrbet Methuenove čete ter prouzročili v njej strašno zmešnjavo. Angleške mule so se splašile in bežljale na vse kraje. V tej zmešnjavi so bili Angleži tako zavirani na vsakem gibanju, da se niso mogli prav nič braniti. Pri tem pa so neusmiljeno pokale burske puške in v dveh urah je ležalo nad 1200 Angležev. Ranjen je bil v stegno tudi general Methuen, ki je sedel v svoji kočiji, katero so vlekli voli, ranjenega so potem Buri vjeli. Ušlo je le malo številce konjikov, ki so bežali v Maritzburg in tam sporočili o strašnem dogodku. Tudi drugega poveljnika majorja Parisa so Buri vjeli, a ga pozneje zopet osvobodili pod pogoji. Poleg zmage nad Angleži so Buri tudi zaplenili veliko vozov živil, večino vprežne živine in vse topove. — Zanimiv je bil v tej bitki tudi dejstvo, da Buri, ki so bili vsi oblekli v takozvano „anglezko

mogla vslikniti: naš zavod dobi svoj dom, naš rod ob Adriji novo trdnjavo! In vendar, da-si je bila stvar gotova, sem se bala in tresla še vedno, da ne bi prav v zadnji hip prišlo vmes kaj nepričakovanega, ki bi strlo cvetje našega veselja. No, ko je bila pogodba podpisana pred notarjem, bilo mi je veselje nekaljeno od upov in dvomov in iz polne duše sem vriskala: dovršeno je!

Sedaj, ko smo storili ta važni korak, spominjam se zopet kaj živo, koliko nasprotstva je bilo, ko smo ustanovljale naš zavod! Bilo je vseh možnih prigovorov. Pa tudi zabavljic in zbadljajev ni manjkalo. „Kaj treba tega!“ „Kaj služkinjam naj bi snovali posebno društvo?“

In še potem, ko je bil zavod ustanovljen, je bilo kritike, zabavljanja. Malokateremu društvu se je menda bilo toliko boriti proti predsodkom in starokopitnosti, kakor se je bilo ravno zavodu sv. Nikolaja.

No, me pa nismo obupale, uverjene, da predsodki se morajo umakniti slednjič pametnemu spoznanju. In res: predsodki so se začeli umikati polagoma, izlasti, ko so ljudje začeli spoznavati pravo bistvo, naloge in namene zavoda, ko so videli, da zavodu ni namen biti le navadna posredovalnica za službe, ampak zavetišče, pribežališče in vzgojevališče našim dekletom, bodočim ženam in materam! Tudi mož se je našlo, ki so umevali in upoštevali namen zavoda ter spoznavali njega korist in potrebo. Priznavali so, da isti sloni na pravi podlagi in da mu je pričakovati lepe prihodnosti.

Tem možem veljaj danes v prvi vrsti naša iskrena zahvala!

Oni so blagohotno slušali naše prošnje in jih uvaževali. Zasluge njihove ostanjejo neizbrisne: na tem, da so slovenska dekleta v Trstu dobila svojo streho, svoj — dom! To so isti možje, katere vidimo povsod na delu... na nesebičnem delu za razvoj naroda. Njim na celu on, ki je kakor mravlja, ki ne miruje nikdar, ki vedno misli, vedno snuje in — izvršuje, naš dr. Gregorin, potem dr. Rybář, I. Ulčakar in drugi. Zaradi najgloblje hvaležnosti naše naj višje veje ves odbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“, te — skoro bi rekla — skrbne matere, ki svojim otročičem grade „domove“ na vseh koncih in krajih. Tudi dosedanjega lastnika kupljenega „doma“ ne smemo pozabiti. Da-si nenašinec se je pokazal skrajno dobrohotnega in je se svojim postopanjem mnogo pripomogel, da se je mogla skleniti kupčija. Mož je upošteval človekoljubne namene zavoda in bi mogel služiti za izgled mnogokateremu slovenskemu županstvu.

Ker smo se bale, da nam „Tržaška posojilnica in hranilnica“ ne dovoli vse potrebne svote, smo se v stiski obrnile do vseh slavni županstev po Slovenskem v trdni nadi, da nam vsaj kolikor toliko priskočijo na pomoč. Ali kruto smo bile prevarjene v tej nadi svoji. Od vseh županstev so se odzvala: iz Litije (ki se vsako leto odzivi s primernim doneskom), iz sv. Križa na Vipavskem, iz Črnomlja, Cirknice, Nakla pri Kranju, Drožgoč na Štajerskem, Hrenovic in Loža pri Rakeku. Torej osem od vseh županstev po Slovenskem. Težko nam je bilo, da naša županstva kažejo tako malo zmisla za ustanovo, ki je koristna v veliki meri — respektivnim občinam samim, da niti ne govorimo o moralni in narodni pomembnosti iste za ves narod! Lahko bi skoro trdile, da je še malokatera občina na vsem Slovenskem, kateri ne bi bil že koristil naš zavod.

Me vršimo delo rodoljubja, delo človeškega usmiljenja. A ker nimamo sredstev, smo prisiljene apelirati do usmiljenih src, do čuta človekoljubja! Ako je zavod že toliko — lahko rečemo to — podaril dotičnim občinam, obvarovavši jih raznih stroškov za svoje pripadnice, a se občine kažejo povsem brezčutne za vse to: onilko vzvišeneji se nam mora videti oni drugorodec, ki nam zaupa 11000 gld., zadovoljuje se z intabulacijo na drugem mestu!!

Jaz ljubim svoj narod, a ravno zato, ker ga ljubim, me boli, da ravno njega prvi poklicani zastopniki, občinska zastopstva, kažejo tako malo zmisla za vzvišene plemenite namene — za korist naroda! Dajte, ganite se torej! „Dom“ imamo sicer, ali plačan še ni! Saj ne zahtevamo Bog ve koliko! Vsaka občina naj da po par goldinarjev, da bomo laglje nosile breme, ki smo si je naložile. Pomozite nam da se ne le ohrani, ampak da se bo dalje razvijal „dom“, namenjen hčeram naroda od vseh krajev domovine, zavetišče pred nešteto nevarnostmi velikega trgovskega mesta!

Vsem onim pa, ki so kakor si bodi pripomogli, da se je naša goreča želja uresničila, blagoslov!

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Tržne cene.

Za 100 kg.			
Kava: Santos	K 190—	do	210—
„ Sandomingo	270—	„	290—
„ Java	260—	„	280—
„ Portorico	270—	„	290—
„ Ceylon	360—	„	380—
Slakdor	86:50	„	90—
Špeh	120—	„	150—
Petrolj v sodu	34—	„	—
„ zaboju	11:60	„	12—
Maslo surovo	150—	„	160—
„ kuhano	200—	„	220—
Otrobi debele	10:60	„	12:20
„ drobne	10—	„	11:20
Turšica nova	12:80	„	14:40
„ za hrano	12:40	„	13—
Oves	17—	„	18—

Moka ogerska:
št. 0 K 33:60, št. 1 K 32:80, št. 2 K 32—
„ 3 „ 31:20, „ 4 „ 30:80, „ 5 „ 30—
„ 6 K 29—.

Glavna

družbena trgovina

išče po slovenskih krajih zastopnike in potovalne opravnike (agente) proti plačilu in proviziji.

Ponudbe je oddati na pošti v Gorici pod št. 246 (poste restante).

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji, izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporočata se toplo svojim rojakom v mestu in na deželi.

„Centralna posojilnica“

v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, sprejema hranilne vloge, katere obrestuje po 4½ p. l. mesečno; nevdignene obresti pripisuje konec leta h glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje posojila udom na osebni kredit po 6% in na vkupitbo po 5½. Sprejema člane z glavnimi deleži po 200 K in z opravnimi deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za naganje in vračanje so na razpolago poslovalnice c. kr. poštne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštnih stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12.

Jakob Miklus,

trгоvec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanje“ t. j. licnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporočata p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce, Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25,

(v lastni hiši)

priporočata častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Ceylon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Slakdor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po ½ kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valencič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Čebelno-voščene sveče

kilg. po 4-90 K

Za pristnost jamčim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu. Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Měd pitanec in navadni po zelo nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona

Lepa priložnost!!

Radi pozne zimske sezone, prodajam sledeče zimsko blago

po lastni ceni

Volneno in bombažasto Jaeger perilo za dame, gospode in otroke.

Volnene in bombažaste rokavice „ „ „ „ „

Volnene in bombažaste nogovice „ „ „ „ „

Čevlje za dom „ „ „ „ „

Volnene šerpe in rute. Kožuhaste ovratnike. Čepice za otroke.

I. Zornik v Gorici,

Gosposka ulica št. 7.

Edina slovenska zaloga vsih potrebščin za dame in gospode, gg. šivilje in krojače.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporočata

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Gostilna

„Vinarskega in sadjarsega društva za Brda“

v Gorici, ulica sv. Klare št. 15

toči pristna bela in črna vina iz društvene kleti, in puntigamsko pivo. Postreže z okusnimi jedili. — Na razpolago so hlevi za živino in dvorišče za krogljanje.

Za obilen obisk se toplo priporočata svojim rojakom

Anton Gerbec,

gostilničar.

V pisarni Seitz-ove tiskarne nasproti semenišča v Gorici prodaja se po znižani ceni — 2 kroni 60 vin.

Veliki teden

in

Velika noč,

spisal profesor Andrej Marušič.

Knjiga se pošilja tudi po pošti po povzetju. Kdor pa denar že z naročilo vred pošlje, naj pridene še 20 vin. za vozni list.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju

pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotlačilcih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florjanu v Kranju.